

DE TRIBUNE

Versijnt dagelijks, behalve op Zon- en Feestdagen.
Redactie en Administratie: AMSTEL 85, AMSTER-
DAM. Tel. N. 4894.
Advertentiën 20 cent per regel. Arbeidersorgani-
saties, aanvraag, betrekking, huur, verhuur enz.
10 cent per regel. Ingezonden Mededeelingen
25 cent per regel.

REV. SOC. VOLKSBLAD

ABONNEMENTSPRIJS: voor plaatsen, waar Agent-
schappen gevestigd zijn, per week 15 ct. Franco
per post per kwartaal bij vooruitbetaling: voor
NEDERLAND f1.93; voor BELGIË f2.90. Voor
andere bij de Postunie aangesloten landen f4.—.
PRIJS PER NUMMER 3 CENT.

Orgaan van de Sociaal-Democratische Partij (S.D.P.), onder Redactie van HENR. ROLAND HOLST, W. VAN RAVESTEIJN en D. J. WIJNKOOP.
Vaste medewerkers: J. C. Ceton, H. Gorter, B. Lansink Jr., A. Pannekoek, L. de Visser, G. J. A. Wesselingh, Ds. M. C. van Wijhe, e. a.

De verovering van het Socialisme.

1. Waarom is ons doel Het Socialisme?

Sommigen zeggen: omdat ons leven armoedig is, omdat wij het slecht hebben in deze wereld en het graag beter willen hebben, daarom moeten wij socialist zijn. — Dit is waar; maar toch niet helemaal waar. Daarin alleen is geen voldoende reden om het socialisme te willen. Talloze menschen zijn er die op andere wijze proberen, en soms met succes, het beter te krijgen. Wanneer iemand, die dit „socialisme“ wil, het werkelijk wat beter krijgt, b.v. meer loon, een gunstiger positie of wat ook, vindt hij maar al te vaak, dat het socialisme voor hem bereikt of niet meer noodig is. Hij voelt niet de diepere reden, die voor het socialisme bestaat.

Andere zeggen: omdat het socialisme de enige toestand der maatschappij is, waarbij geluk voor allen mogelijk is, daarom moeten wij socialist zijn. — Ook alweer gedeeltelijk waar, maar niet helemaal. Ook vroeger waren er toestanden van samenleving, waarin de meesten een gelukkig en tevreden bestaan konden leiden. En in tijden van maatschappelijke ellende en onderdrukking hebben al sinds meerdere eeuwen de menschen van een ander soort socialistische maatschappij gedroomd, die aan hun ellende een einde zou maken. Maar resultaat of betekenis had dat niet. Wat voor nut zou het hebben, als wij na zooveel honderd jaar nog eens van zulk een gelukswereld in Nergensland droomden.

Wanneer wij nu voor het socialisme optreden, heeft dat een diepere reden. De ontwikkeling der maatschappij drijft naar het socialisme en wordt spoedig rijp voor het socialisme. Dat is het, wat aan de socialistische beweging zoo geweldige kracht geeft. Daarom is het socialisme het groote vraagstuk, dat de maatschappij beheerscht. Daarom greift het getal strijders voor het socialisme, ondanks tegenspoeden en afdwalingen en zal het steeds meer groeien.

Nu is dat een bekende oude zegswijze, dat de ontwikkeling der maatschappij naar het socialisme drijft, een zegswijze, die maar al te vaak herhaald wordt, zonder dat men klaar weet en ziet, wat ze betekent; en dan wordt het een mystieke formule. In een oud propagandaboekje uit de eerste tijd van de S.D.A.P. lezen wij b.v.: „de maatschappelijke ontwikkeling wil het socialisme, en daarom wil ik het ook.“ Is die maatschappelijke ontwikkeling dan een apart wezen met een eigen wil? Of waar lezen wij die wil? Wij moeten daarom wat beter onderzoeken, waarin die noodzakelijkheid van het socialisme eigenlijk bestaat.

Ieder weet, hoe de economische structuur, de innerlijke bouw van onze maatschappij is. De productie, het vervaardigen en verder bewerken en vervoeren van al wat voor 't leven noodig is, geschiedt in en door kapitalistische bedrijven. De fabrieken, de werkhuizen, de slooibooten, de spoorwegen en alles wat voor de productie noodig is, zijn eigendom van kapitalisten, die de arbeiders voor bepaald loon daarmee laten werken. Het produkt van dit werk en zijn opbrengst zijn eigendom van de bezitters, de kapitalisten; door het verschil van opbrengst en loon, dat hun winst uitmaakt, groeit hun kapitaal steeds aan, terwijl de arbeiders in hun loon maar even genoeg krijgen, om te kunnen blijven leven. Als aanhangsel van de machine, die alleen noodig zijn, dus loon krijgen als de kapitalisten het voordeel vinden om te laten werken, is hun bestaan altijd onzeker en door werkloosheid bedreigd.

In deze economische structuur ligt de oorzaak van alle ellende en alle misstanden, waaronder de maatschappij en vooral de arbeidersklasse te lijden heeft. Maar wat moet daaraan dan veranderd worden? Kan zij veranderd worden? Waar ligt het verkeerde van den grondslag, waaruit alle verdere verkeerde gevolgen voortvloeien? Het is niet genoeg, dat men zegt: het moet anders, want het is ondragelijk! Men moet ook kunnen aanwijzen waar de fout zit. En nog meer: men moet kunnen nagaan, hoe dit verkeerde door een natuurlijke ontwikkeling moest ontstaan; dan eerst kan men inzien, of het door een even natuurlijke verdere ontwikkeling kan opgeheven worden.

Hoe was het vroeger? In den tijd van het kleinbedrijf had een handwerker zijn

werkplaats en zijn gereedschap en de boer zijn akker en gereedschap; daarmee konden ze hun produkten voortbrengen en verkopen, en voor de opbrengst koopen, wat ze noodig hadden. Ieder was daarbij eigenaar van zijn land, zijn gereedschap en zijn produkt (aigeezen van tiend- en cijnsplacht aan de edelen en de kerk.) Dat was niet altijd zoo geweest; maar het was gekomen, omdat het natuurlijk was. Oorspronkelijk was het land gemeen eigendom; maar als eenzelfde boer jaar in jaar uit hetzelfde stuk land bebouwde werd hij door gewoonte de feitelijke bezitter, en dit feit van bezit groeide in den loop der tijden tot een recht van eigendom. En het gereedschap, dat iemand bij zijn werk gebruikte, was in nog veel hooger mate zijn bezit; hij alleen werkte er mee; niemand anders had er mee te maken; het was dus natuurlijk, dat dit, zonder dat er over gedacht of gesproken werd, als zijn eigendom beschouwd werd. Het partikulier bezit van produktie-middelen (werktuigen, enz.) is de eigendomsvorm, die van nature bij het kleinbedrijf behoort.

Als nu zulk een handwerker knecht in dienst nam om hem te helpen, veranderde er nog niet veel. Maar nu kwam de kapitalistische ondernemer en daarna de machine en de fabriek. Nog altijd bleef de oude eigendomsvorm gelden, die de geheele maatschappij beheerschte: de fabrikant was eigenaar van de machines, hij kocht de grondstof, en in plaats van er zelf mee te werken, liet hij arbeiders, die hij in dienst nam, voor hem het produkt er uit maken; hiels hij niet met zijn handen mee, hij bestuurde toch het geheel, en het produkt was van hem. Zoo groeide uit de kleinburgerlijke wereld de moderne kapitalistische maatschappij op, als toepassing van de oude kleinburgerlijke eigendomsvorm op een techniek van groote machines, fabrieken en reuzenvervoermiddelen.

Maar het innerlijke wezen van de maatschappij was nu geheel veranderd. Het grootbedrijf berust niet meer op persoonlijke maar op gemeenschappelijke arbeid. Een fabriek is een organisatie van vele arbeidskrachten met werktuigen, tot één geheel, één productieproces samengevat. Elk van de honderd of duizend arbeiders vervult daarin een noodzakelijke functie, als een raaije in een groote machine. Nog sterker komt dit uit in een spoorwegbedrijf met zijn tienduizenden beambten en arbeiders; als het ergens hapert, blijft het heele bedrijf steken. Het is een georganiseerd bedrijf, dat slechts door de gemeenschappelijke georganiseerde arbeid van velen bestaan kan.

Dat is dus het verschil met het kleinbedrijf: daar was het een enkel mens, die zijn werktuigen aanwendde om produkten te scheppen; hier is het een gemeenschap, een organisatie van menschen, die als waren zij één lichaam een kompleks van machines enz. aanwendt voor de produktie. De arbeid was vroeger individueel, nu is zij kollektief.

Maar terwijl toen, bij het kleinbedrijf, het bezitrecht aangepast was aan het feitelijke gebruik, is dat nu niet het geval. Terwijl een gemeenschap van menschen het werktuigenkomplex bedient en aanwendt, is er een ander persoon, die het bezitrecht heeft, die eigenaar is. En onder de moderne ontwikkeling staan deze bezitters, die er over te kommandeeren hebben (de aandeelhouders) steeds meer buiten het geheele arbeidsproces. Niet de kollektiviteit, die feitelijke met de werktuigen arbeid, is er mees'er over, maar een troepje vreemde rentetrekken, die er geheel buiten staan. Terwijl de arbeid, vooral door de ontwikkeling van de techniek, kollektief en georganiseerd is geworden, is het bezitrecht individueel, persoonlijk gebleven. De maatschappij heeft zich veranderd, doordat de arbeid zich tot een hoogere vorm heeft ontwikkeld; maar de eigendomsvorm heeft zich niet mee ontwikkeld, is de oude gebleven uit den tijd van het kleinbedrijf.

Hier ligt de diepste grond voor de nood van de tegenwoordige maatschappij, voor de armoede der massa's, de uitbuiting, de ellende, de werkloosheid, de winzucht der grootten, de onderdrukking, de geweldadigheid, de oorlog; in de ontwikkeling der maatschappij is de eigendomsvorm bij de techniek, is de juridische ontwikkeling bij de materiele achtergebleven. Het economisch systeem van het kapitalisme is een verbinding van een be-

paalde techniek met een bepaalde eigendomsvorm. Wij spreken daarom van een konflikt tusschen arbeidsvorm en rechtsvorm, tusschen materiele ondergrond en rechtelijke bovenbouw. Dit konflikt wordt in de hoofden der menschen gevoeld, vooral van hen, die er het meest onder lijden, en wek hun wil, om het op te lossen.

Hoe kan het opgelost worden? Dit ligt nu dadelijk voor de hand. De materiele ontwikkeling der techniek kan niet teruggedraaid worden. De rechtsvorm moet in overeenstemming gebracht worden met de arbeidsvorm, het eigendom moet zich aanpassen aan het feitelijke gebruik. Bij de kollektieve arbeid behoort het gemeenschappelijke bezit. De rechtsvorm moet in overeenstemming gebracht worden met de arbeidsvorm, het eigendom moet zich aanpassen aan het feitelijke gebruik. Bij de kollektieve arbeid behoort het gemeenschappelijke bezit. De rechtsvorm moet in overeenstemming gebracht worden met de arbeidsvorm, het eigendom moet zich aanpassen aan het feitelijke gebruik.

Om uw leven!

Het is verwonderlijk zoo weinig als de arbeiders nog geleerd hebben, verder te zien dan hun aller, allermeeste belang. De waarde van een cent meer per uur, dat begrijpen zij, maar de ontzaglijke gevaren af te wenden, die hen in een zeer nabije toekomst bedreigen — daarvoor zijn slechts enkelen warm te krijgen. De duurte van thans — die maakt indruk, althans op degenen, die nog niet gewoon zijn alles aan de heeren leiders over te laten. Een zonderlingen indruk soms, want er zijn er die in de duurte een reden vinden zich niet op hun strijdorgaan te abonneren, en de zoodoende den strijd tegen de duurte zwakker maken. Maar verder? Twee jaar duurt nu de wereldoorlog, twee jaar is ongeloflijke ellende over het proletariaat, internationaal, uitgespreid, en een einde is niet te zien. Wat heeft het de Nederlandsche arbeiders geleerd? Als wij een betooging voor demobilisatie oproepen, komen in de groote steden reeds velen op — zouden het er evenveel zijn als de duurte er niet was? Maar hoeveel zijn, gelijk het moet, dag in, dag uit in de weer om hun klassegelovenen wakker te roepen tegen de verschrikkingen, waarmede militarisme en imperialisme ook hen nacht en dag bedreigen?

Hoe het zij, hoeveel er mogen zijn, die beter weten en beter doen, het gros der Nederlandsche arbeiders leeft in zorgeloosheid voort. Zorgeloosheid ten opzichte van de zaak waar het om gaat: hun leven en dat hunner kinderen. Want, wanneer het zijn zal, weten we niet: dimalt reeds, over vijf, over tien jaar — vroeger of later breekt de tijd van de massamoord, de massamoord voor de winsten van het kapitaal, ook voor Nederland aan. Lang voor deze oorlog uitbraak heeft de Tribune gewaarschuwd, dat hij komen moest. Met onverschilligheid, met spot soms is die waarschuwing onvragen. Nu waarschuwen wij weer. Maar wij waarschuwen niet alleen, wij zeggen ook, hoe het gevaar is af te wenden: als de arbeiders zich aaneensluiten om de bourgeoisie te dwingen los te laten, Indië waarom gevochten zal moeten worden, ook hier in Europa — dan kunnen zij met hun revolutionaire kameraden in het buitenland een nieuwen oorlog tegenhouden. Als Nederland geen kolonien had, was het tamelijk veilig en als het proletariaat niet wil, valt er niet te vechten. Begrijpt gij dat niet, ons blad zal het u leeren.

Maar zult gij daden kunnen doen voor een nieuwe oorlog losbarst, dan is er haast bij het werk. Hoe zwak zijt gij nog, internationaal, en hoe sterk moet gij zijn. In Duitschland, in Engeland hebben de arbeiders nog harder lessen gehad dan gij, daar zullen de revolutionairen straks een geduchte macht blijken. Maar ook gij moogt niet achterblijven. Niemand, die niet mee wil helpen om zichzelf en zijn kinderen tot ka-

nonnenvleesch te maken, mag zich aan den revolutionairen strijd onttrekken. Niet wachten op anderen, — het voorbeeld geven. Het gaat om uw leven en dat van uw makkers — daarvoor mag geen offer te zwaar zijn!

y. S.

Hongerlijdende stok- en sabeldragers.

Wie laat nu zijn waakhond honger lijden!

Als een boer zijn waakhond, die op zijn schuur met worst, ham, vleesch enz. moet passen, honger liet lijden, dan zou men zoo'n boer voor gek verklaren. Maar zoo dom doet geen boer — deze weet te goed, dat dan zijn worst, ham enz. er aan ging. Tot zulk een elementaire wijsheid heeft de bourgeoisie het nog niet gebracht.

Die laat degenen, door wie ze hun schatten laten bewaken, wel honger lijden. En die bewakers op hun beurt blijken weer minder verstandig dan de waakhond van den boer. Zelf hongerig bewaken ze trouw aan derer overland.

Jan de diender heeft het niet breed.

Uit het bovengstaande heeft de lezer al begrepen dat wé de politie hier bij de kraag hebben.

De politie lijdt honger. De lagere politie-beambten verkeeren in een nootdoodtoestand. Dat zeggen ze in hun blad „De Nederl. Politie“, zelf. Men weet, een politiemans is een beëdigd persoon en moet dus worden geloofd op zijn woord. En dat niet alleen, ze geven ook feiten, daar heeft men haast zelfs nog meer aan dan aan bedoeld woord. En de Alg. Ned. Politiebond, vaklid dus, heeft het feitenmateriaal opgevoerd.

Wie staakt er mee voor de politie?

De verzamelde gegevens moeten inderdaad het meest volharde wel medelijden doen krijgen met den politiemans. We zien het er nog van komen, dat bootwerkers, grondwerkers en andere in hun strijd door de politie zoo vaak zoo broederlijk biggestane vaklid, gaan staken, om hun vrienden, de politie, aan een schappelijker bestaan te helpen. 't Zal ons alleen benieuwen, wat dan de politie doet, als ze order krijgt er op in te ranselen.

Minder dan een afgekloven beentje.

Het kleinste tractement, hier te lande door een politiemans „genoten“, bedraagt 275 gulden per jaar. Voor dit kale beetje als beloning bewaakt de veldwachter de opbrengsten der boeren in Zuid-Hollandsche plaatsjes P. Hij bekleedt ook de functie van polderloze en dat brengt 14 (veertien) gulden per jaar op. Hij moet 8 % stiefen voor pensioen. Je vraagt je af, waar leeft die man van. En vreemd is het, dat de rijke boeren van P. zich dat ook niet afvagen. Blijkbaar achten ze hun veldwachter minder bij de pinken dan hun waakhond. En misschien niet eens ten onrechte.

Een ander veldwachter in de gemeente S. in die provincie heeft een salaris van f300.— per jaar, is tevens doodgraver, waarvoor hij f50.— per jaar ontvangt en geniet hij bovendien f15.— toelage per jaar voor kleeding. Hij moet 8 % stiefen voor zijn pensioen en van het resterend bedrag trachten rond te komen met vrouw en vijf kinderen, waarvan het oudste 10 jaar is.

Weer een andere gemeente-veldwachter, n.l. die van het dorp G. in dezelfde provincie, heeft ook een jaarsalaris van f300, geniet vrije woning met f30.— toelage per jaar voor kleeding en is bovendien polderloze waarvoor hij ook f30 per jaar ontvangt. Voor zijn pensioen stort hij 8 %, terwijl hij een militair pensioen geniet van f330.—

Het bestaan van den veldwachter in het mooie dorp H. in de provincie Limburg is evenmin rooskleurig te noemen. Per jaar heeft hij een salaris van f400.—, krijgt voor kleeding en rijwielonderhoud per jaar f35.— en stort voor zijn pensioen 8 %. Hij is ongehuwd en betaalt voor kostgeld per jaar f335.—

In ongunstiger conditie verkeert zijn collega in het lidlijk gelegen en welvarend dorpje G. in die provincie. Het gezin bestaat uit zeven personen: man, vrouw en vijf kinderen. Zijn salaris is f400, waarvan hij 8 % voor pensioen moet storten en geniet hij eens toelage van f35 per jaar voor kleeding enz.

Acht gulden per week met z'n negenen.

Treuriger nog is het bestaan van een anderen veldwachter in de gemeente D. in de provincie Noord-Brabant, die svenens f400 per jaar heeft. Hij is tevens gemeentebode, waarvoor hij f40.— per jaar geniet en moet hij van het resterend bedrag leven met een gezin, groot negen personen, waaronder zeven kinderen beneden de 11 jaar.

Weer een ander gemeente-veldwachter, n.l. die in het Noord-Brabantsche plaatsje O. geniet eveneens f400.— jaarsalaris. Door particulieren wordt hem vrije woning ver-

strekt met zijn gezin, groot vijf personen, (er zijn dus zelfs gedeelde veldwachters). Van zijn sober salaris moet hij nog 5 % voor pensioen storten.

Wel lange messen maar niet veel op tafel.

Van de velen, die een salaris per jaar genieten van f450.— willen we slechts noemen den gemeente-veldwachter van Z. V. in de provincie Overijssel, die met 10 personen moet bestaan van dat bedrag, vermeerderd met f70 voor uniformkleeding, f10.— als opzichter der wegen en f10.— per jaar voor rijwielonderhoud. Bovendien geniet hij vrije woning. Voor het vervullen der betrekkingen van gemeentebode en opzichter der begraafplaatsen krijgt hij... geen tegemoetkoming.

Verder heeft de gemeente-veldwachter van het flinke dorp M. in de provincie Limburg een jaarsalaris van f475.— en krijgt als vergoeding voor kleeding f40.—. Zijn gezin bestaat uit vijf personen. Aan huis-huur, belasting, schoolgeld, brand- en levensverzekering geeft hij f184.— uit. Van de zijde van den Burgemeester heeft hij medewerking gekregen tot 't verkrijgen van een duurteloeslag over 1916, welke werd bepaald op f25.—. Daar hij heel veel moet loopen, geeft hij alleen aan schoenen en reparatie daarvan per jaar f26 uit.

Zoo is het op het plateland, en in de steden is het naar verhouding evenzoo.

We zouden daar kunnen gaan, schrijft de „Nederl. Politie“, met de tractementen te vermelden van nog zeer vele politiebambten in verschillende gemeenten van ons land, loopend van f550.— plus kleine toelagen tot f800.— per jaar en enkele meer gunstigen van f900.—, waarvan de gegevens in ons bezit zijn.

Een paar gevallen nog.

Rijksveldwachters eten uit de trog.

Een rijksveldwachter in een der grootste handelssteden van ons land genoot een salaris van f700.—, vermindert met verplichte pensioenstorting, zoodat hij genield f41.— per week uitgekeerd kreeg. Zijn gezin was vier personen groot. Het hoogste noodige voedsel kon hij zich dikwijls niet verschaffen. Voor zijn twaalfuurte had hij veel geld geleid. Toch wilde hij dan zijn honger stillen, zocht in een voor hem geschikt oogenblik in den trog der paarden naar brood en vond menigmaal nog een stuk, waaraan hij ongemerkt zich trachtte te goed te doen.

Ach neen, lezer, zeg nou niet, daar is ie diender voor!

Een hoofdagent die van afval leeft.

Een hoofdagent van politie in diezelfde handelsstad, een salaris genietend van f1750 per week, betaalde aan huis-huur f325, aan andere noodige uitgaven als: bevesting, gas, brandstoffen, schoenen en reparatie, kleeding, schoolgeld enz., betaalde hij per week p.m. f425, zoodat hem voor voeding van zijn gezin, groot acht personen, slechts f10.— per week overbleef. Voor een paar dagen van de week slechts kon er middelen — en dan nog onvoldoende — overschieten. In hoofdzaak werd brood gegeten, met wat margarine als eenige bekleeding. Evenwel steeg weer het brood in prijs en daardoor werd ook de nood meer nijpend. In den vroegen ochtend ging de vrouw dan langs verschillende bakkerswinkels om oud brood te koopen. Ze kreeg dit dan een paar cents goedkoop en gelukte het haar op die wandelingen ook nog wel eens bij een grootenboer... restanten van groenten te krijgen tegen billijken prijs, waarvan dan met wat aardappelen en vet slappot werd gegeten.

Een oogenblik nadenken wel waard.

Het orgaan van den politiebond besluit zijn beschouwingen met de volgende opmerking:

„En toch moet de politiekennar strikt eerlijk en onomkoopbaar zijn, terwijl hij geen giften mag aannemen.“

Is het te verwonderen, dat hij, gedreven door armoede, die voorschriften eens over-treedt?”

DE DUURTE.

Nieuwe prijsopdriving door de regering.

In de kringen van belanghebbenden is uit goede bron vernomen, dat de minister weer de grenzen zal openstellen voor den uitvoer van vee, dit wordt met leedwezen vernomen, wijl daarvan het gevolg zal zijn dat het in het land blijvende vee veel duurder wordt, de vleeschprijzen sterk verhoogd dus schaarschte aan vleesch, die toch reeds groot is, in den winter schrikbarnd zal toenemen, temeer daar juist de koeien uit de streken rondom de groote steden zullen worden uitgevoerd. Men vreest, dat het weer gaan zal als vorig jaar, toen de wagons zóó volgepropt werden met vee, dat een belangrijk kwantum gestikt, met gebroken poeten of gewond in Duitschland kwam.

Plaats van te zorgen, dat er eten komt, zorgt de Regering dat het weg komt en duur wordt.

Voor de Afwisseling.

't Is voor de redactie van een courant, een tijdschrift heel moeilijk te weten, wat haar lezers het liefst krijgen opgeschied. Voor de redactie van „De Tribune”, die gedwongen is haar lezers in elk nummer heel wat zware kost voor te dienen, en daarom graag ook voor wat lichter spij, voor de afwisseling, wil zorgen, is het al heel moeilijk. Want zij schrijft, om gelezen te worden. Als zij echter alleen de dingen liet drukken, die zelf goed en mooi en aardig vindt, zou „De Tribune” al heel spoedig op de flacon gaan, door gebrek aan lezers. Ze heeft erover gedacht het voorbeeld te volgen van den hoofdredacteur van een tijdschrift in Amerika. Die betaalt den lift-knecht van zijn kantoor een behoorlijk loon, op voorwaarde, dat die jonge man elken avond een uur komt zitten luisteren naar het voorlezen van de artikelen, die op plaatsing wachten. De dingen waarover de jongen lacht, gaan de krant in. De rest naar de schrijvers terug. Het resultaat is, dat het blad op ongekende wijze bloeit en zoowel zijn abonnees als zijn advertenties voortdurend ziet toenemen.

Het Heden onder den druk van het Verleden.

Alleen maar in Duitschland, waar op politiek terrein niets volledig wordt afgedaan en waar juist daarom ook de voorstellingen uit vroegere tijden eerst half tot het verleden behoorende, doch eerst half tot het onsterfelijk blijven voortbestaan (om welke reden de Duitschers zich het volk der denkers noemen) — slechts in Duitschland kan het voorkomen, dat van een partij wordt verlangd, dat zij zich door de beaanden, z.g. rechtsleer niet slechts feitelijk, maar ook moreel gebonden moet achten; dat ze van tevoren moet beloven, dat zij, wat er ook mag gebeuren, dezen, door haar bestreden rechtsleer niet zal omver werpen, ook al kon zij het. Met andere woorden: zij moet zich verplichten, de bestaande politieke orde voor alle eeuwigheid in 't leven te houden. Dat, en niets anders betekent het, als men van de Duitse sociaal-democratie verlangt, dat zij moet ephouden revolutionair te zijn.

Engels, in de voorrede bij „Karl Marx en de Keulse Jurie” (1885).

Humor in de Wetgeving.

Inmiddels is bij Kon. Bondschap van 17 Aug. 11. bij de Tweede Kamer ingediend een ontwerp van wet o.m. art. 92 van het Crimineel Wetboek voor het kriegsrecht te water van het jaar 1814 in te voegen een art. 92a met de strekking om strafbaar te stellen samenroting van schepelingen, en dit wel naar aanleiding van ongeregeldeheden in de Maand Mei 11 te Soerabaja bij de Marine voorgevallen.

Wel is waar wordt dit feit reeds strafbaar gesteld bij de artt. 108 en 110 van het in 1903 vastgesteld Wetboek van Militair Strafrecht, maar daar deze artikelen nog niet in werking zijn getreden, zijn zij ook nog niet bruikbaar.

„Zoodra echter”, zeggen de Ministers van Justitie en van Marine in hun memorie van toelichting, „dit Wetboek zal in werking treden en zij voegen daaraan in paragraaf 108 en 110 toe de met de voorbereiding der invoering betuigde commissie heeft haar door de mobilisatie aanzienlijk verlaagde werkzaamheden nog dit jaar te voltooien”, kan de ontworpen regeling weder vervallen.

De mobilisatie heeft toch ook haar goede zijde: zij verklaart hoe het komt, dat een wetgeving, die na een voorbereiding van 17 jaren in 1903 tot stand kwam, na 13 jaren nog niet is ingevoerd, zoodat het alleziens begrijpelijk is, dat inmiddels een wetgeving, die meer dan 100 jaar oud is, moet worden rangegeld.

Groote hervormingen.

De Minister houdt zich sinds enige maanden onledig met het tot stand brengen van een groote hervorming.

De omvang van het daaraan verbonden werk maakt misschen, dat de schepelingen van die hervorming nog weinig bemerken.

Maar een hervorming is het in niet mindere mate, en zoo gauw in alle deelen dat onvangrijke werk klaar is, zullen zij de zoete vruchten er van plukken.

Wat wel die hervorming behelst? Men is reeds maanden lang bezig, met in de Verordeningen der Koninklijke Marine, het woord „minderen” in „manschappen” te veranderen.

Dat is nog een andere thee dan tractementverhoging en meer van die ondergeschikte dingen.

FEUILLETON

OPSTANDING

door LEO TOLSTOI.

Naar de Fransche vertaling bewerkt door v. R. & R. J.

76)

Deze, die hem te gemoet kwam met zijn eeuwig lachje, kondigde aan dat de boeren bij het vallen van den avond zouden bijeenkomen. Nekhludov ging in afwachting in den tuin wandelen, door de oude paden, die het gras had veroverd en die witte en rode appeltrees omlijsten. Hij wandelde en altijd verrees voor hem weer de herinnering aan wat hij gezien had. En hij dacht droevig bij zich zelf:

„Dit ongelukkig vergaan bij ge'lek aan 't bezit van grond, die ze kon voeden, dien grond, waar niemand zonder kan leven, dien grond, dien zij zelf bebouwen, opdat anderen er de opbrengst van verkoopen aan den vreemde en zich in ruil, mantels, stoffen, koetsen, bronzen beelden enz. aanschaffen. Als paarden, die op een weil zijn opgesloten, al 't gras hebben opgegeten, dat ze er vinden, vermageren ze en sterven van honger, als je hun niet de mogelijkheid geeft gebruik te maken van 't gras, dat in de veldte daarnaast is; en zoo is het ook met die ongelukkigen. En ze sterven zonder het zelf te merken, zóó als ze zijn aan een organisatie, die juist tot doel heeft hen te doen sterven; een organisatie, die onder haar voornaamste bestanddelen telt den mond van kinderen, die overspanning van vrouwen en 't onvolgende voedsel voor jong en oud. Zooda-

Het is niet iedereen gegeven den hervormer te spelen. Heil hem dus, die van zijn gave een dergelijk nuttig gebruik maakt.

(Corr. blad v. d. B. v. M. M. Pers.)

De schepping der wereld.

Een partijgenoot stuurt ons het volgende briefje: Als je niet al te bang bent voor heftige verwijten vbn anti-semitische gezindheid, plaats dan het ingesloten historische opstel.

We zijn niet voor een paar verwijten vervaard en in dit geval helemaal niet omdat de inzender zelf behoort tot het ras, welke leden zich zelf zoo graag in de maling nemen, maar woedend worden als een niet-rasgenoot iets over een der hunnen zegt, dat met heel veel slechten wil kan worden uitgelegd als spot. Of het opstel historisch is, durven wij niet te beweren. Indien het zoo is, is het toch al vrij oud. We meenen het jaren geleden reeds ergens te hebben gelezen. Wat evenwel aan de vermakelijkheid niets afdoet. Hier volgt het dan:

De Schepping der Wereld.

Een opstel van een 6-jarig Jodenjongetje.

In de begin was er niks op de wereld als God, die was alleenig op de wereld. God heb an de aarde geschept in 6 dagen; de eerste dag heb God aan het licht geschept, de tweede dag heb je an de water geschept, de derde dag heb je an de boome en plante, de vierde aan de uitspannel, dat is de zon en de maan, de vijfde dag an de vogels en de visschen en de zesde dag heb God an alle beeste en an Adam geschept. Toe heb God een beetje modder in zijn hand genomen en daar is een hoofd van gemaakt en een neus en een mond en alles en toe heb erin geblazen en toe is het Adam geworren. Hei God gezeld: Adam, daar heb je een tuin, daar kan je in loope en als allemaal voor jou en alles wat boom is, is voor jou en alles wat beest is, is voor jou en alles ka-je opae, maar de boom van goed en kwaad, die ka-je me niet opete en as je d'r ja van eet, dan ga je dood. Toe heb God gezeld: „Adam, hej je niks te doen, dan ka-je wat voor mijn doen!” toe heb Adam gezeld: „Wat dan God?” en toe zei God: „Ik zit me als mal te prakkezeere, hoe ik al die beestie moet noeme, en nou mot jij me 'n handje helpe”. Hettie alle beestie op Adam afgesturd en hettie hem voor alles late opdraaie. Is der een leeuw gekomme, heb Adam gezeg: „Jij heet leeuw”, is der een hond gekomme, heb Adam gezeg: „Jij heet hond”, en tungen heb paard heet gezeg: „Jij zal heet heet”, en zoo heb he ne alle beestie gedaan.

He, Adam gezien, ale beestie hebbe zich daar een vrouwtje; hettie heb niet onder zich konne hou, hettie gezeg: „O! God! ik bin zoo vervelend!” hettie als gedwone, hij mot ook een vrouwtje hebbe. Hei God an um late slape, hettie een rip uit zijn heup genome — een kleinheid — is der een vrouwe van gekomme. Is Adam wakker geworren, hettie Eva gezien, hettie gezeld: „Van wi ben je?” Hei Eva alsgeen antwoord gegee: is ut um op eens naa binne geschole, hettie gezelt: „Ik weet ut al! Jij bin Eva. Binne ze sange gaan speule in het tuin, is der een slang gekomme, heb teuge Eva gezeg: „Over wat eet jij niet van die boom?” Hei Eva geantwoord: „Om toch niet! noli! maak nou geen schioez, ja ik wil daar dood!” Hei de slang weer gezeg: „Och! ut is nietes! heit God zoo maar derom gezelt: een ghoeitje!” Hei Eva hard gaan wegloope, heb de slang ander teruggeroepe en gezelt: „raai eris wat ik in mijn hand heb?” Hei Eva gezelt: „Een kaasausie!” Hei ze niet goed geraaie Hei de slang an der laatste zien, heb ze van de appel gegete, heb ze gezeg: „O waai! o waai! wa! smaakt ook dat fijn! Adam zal gekond blijve, proef ook eens een brokkie!” Hei Adam geproef, hebbe ze gezien datte ze geen kleere anhadde, datte ze heftentel nakend binne, hebbe ze derlu-eige geschaamd, binne an der gaan verschuie achter een boom. Is God gekomme, heb een harde siem gelate: „Adam, waar zijt gij?” Hei Adam geen antwoord darrege geve. Hei God nog is gekomme: „Adam, waar zijt gij?” Hettie nog geen antwoord darrege geve. Hei Eva gezeg: „Adam, hoor je niet?” der word an je geroepe!” Hei Adam geroepe: „O God, ik kan ut niet lallepe. Eva heb gezeg as dat ik er van de mcs.” Hei Eva gezeg, heb de slang het an der verleidt. Is God woelend geworren, heb gaan vloeke, heb gezeg: „Heb ik je daarvoor in mijn tuin late spele! der-uit!” Hettie an de slang gezeg: „Jij zal altijd kriupe op je buik”, en an Eva: „Jij zal altijd ziek zijn”, en teuge Adam hettie gezelt: „Jij zal als maar zweete als je je boterham eet.” Hei God an ze late wegaje, hettie een soldaat

men ze er langzamerhand toe het kwaad, dat hij zich toch dat recht had toegelaten, en had hij de boeren, overgegeven een deel van een goed, dat hij in den grond van zijn ziel wist, niet rechtens te bezitten.

„Vandaag zal ik ten minste anders handelen, en vervolgens, wat ik te Koeminsk-koje heb gedaan, weer ongedaan maken!” En hij stelde dadelijk in gedachte een nieuw plan vast, dat bestond in het verluken van zijn land en de boeren, maar zoodanig, dat de som, die ze als huur zouden betalen, niet voor hem zou zijn; maar voor hen zelf, en hun zou dienen om hun belastingen voor algemeen nut te bekostigen. — Dat was nog niet het ideaal, dat hij gedroomd had; maar hij zag in de tegenwoordige omstandigheden, geen andere schikking, die er dichter bij kwam. En dan was het essentieel 2) toch, dat hij voor zijn deel afstand deed van zijn wettelijk recht op 't bezit van den grond.

„Toen hij aan de woning van den bestuurder kwam, kondigde deze hem, met een bijzonder gedwongen glimlach aan, dat 't eten klaar was, maar hij voegde er bij, dat hij alleen maar vrede, dat 't een beetje aangebrand zou wezen, ondanks de zorgen, die zijn vrouw aan de bereiding had gewijd met behulp van de jonge meid, die hun huishouden deed.

De tafel was met een raw tafellaken gedekt; en op de tafel dample in een soep-terrine van „oud Saksisch met gebroken ooren (laatste spoor van de oude luxe van het kasteel), een aardappelensoep, bereid met het vleesch van dien eigen haan, dien Nekhludov een paar uur geleden, nu eens de een dan weer de andere van de zwarte pooten had zien uistrekken. Nu was de

met een vlam an de deur gezet... as ze der weer in wouwe.

Uit No. 9 van „De Gehelelonthouder” nemen wij het onderstaande:

HET GLAS.

Waardoor toch heerscht in menig huis Zooveel krakeel, gevloek, gedruisch? Waardoor slaat menig een z'n vrouw? Waardoor komt menig een in rouw? Waardoor komt men in schuld? Het GEVANGENHUIS gevuld? Waaraan wordt geld besteed? Zoo zuurverdiend in 't zweet? En waardoor jaagt de zoon, De moeder uit de woon? Waardoor vandaag Zooveel geklaag? Is 't niet door het glas,

Dat ras Zooveel Krakeel, Onrust, Onlust, Lawijt, En spijt En armoe, baart? 't Maakt beurzen plat en hersens rot, En brengt naar tuchthuis en schavot.

Nationalistische dwaasheden.

Tot welke nare dwaasheden het ongebreidelde moderne nationalisme leiden kan, vonden wij — lichtelijk tot onze verbazing — gedemonstreerd in „Ons Land”, zich noemende een „Algemeen Weekblad voor het Vlaamsche Volk”. Wat nu toch te zeggen van het volgende „vers”, dat nog wel op de ceteroplasten in dit orgaan verschijnt, en waarin de godslastering in zekere mate wordt geneutraliseerd door de volmaakte dwaashed!

„Golgatha” is de titel an dit merkwaardig product van een verbijsterende geestesverdwazing luidt aldus:

Indien de waarheid daar is, waar mijn broeder ze mij toonde, wijlen mijn broeder Pieter-Floris; (Hij was student in de theologie aan een roomsch-katoliek seminarie). — Indien het Godszoen is die ging ter Gogtha

En zijn goddelijke droefenis was de menselijke boerdens, dan is het Vlaamsche volk Gods uitverkoren volk, omdat het ging als de goddelijke vrucht uit David's huis geboren zijn stelde Gogtha, gekruisigd werd en in de dood behuizigd. Maar God was in zijn zoem de goddelijke heid van de herrijzenis; zo zal ook, zo hij is, God zijn in onzen strijd tot de bevrijdenis.

Wij moeten met de hand op 't hart verklaren, dat wij in de laatste modern-nationalistische uitingen, ook in de oorlogvoerende landen, zelden of nooit iets hebben aangetroffen, dat zulk een, om een psychiater roepende, uitharsting natijkt.

Aldus de „Maasbode”, dat zeker anders zou gepiept hebben, als op even „godslasterlijke” manier tegen de socialistische of tegen de Franschen enz. was te keer gegaan.

Bijbelkennis.

Da „N. P. Gr. Ct.” vertelt 't volgende als historisch: Examen hoofdstake 1916. Examinator: Noem u eens een paar volken uit de oudheid, waar u over onder-vraagd kan worden. Candidaat: De Babyloniërs en de Egyptenaren. Exam.: Ik wil met u over de Babyloniërs spreken. Noem u eens een koning van dat volk. Cand.: Nebucadnesar. Exam.: Wanneer regeerde die ongeveer? Cand.: 608 vóór Christus. Exam.: Was hij een vorst van het oud- of nieuw-Babylonische rijk? Cand.: Dat weet ik niet. Exam.: Van het nieuw-Babylonische. Zou u wel een koning kunnen noemen van het oud-Babylonische rijk? Cand.: Neen mijneer. Exam.: Zijn naam komt in den Bijbel ook voor. In welk deel van den Bijbel dacht u? Cand.: In het Oude Testament. Exam.: Ja, maar het Oude Testament is zoo groot, in welk boek van het Oude Testament?

mench geen recht heeft de aarde te bezitten, dat hij zich toch dat recht had toegelaten, en had hij de boeren, overgegeven een deel van een goed, dat hij in den grond van zijn ziel wist, niet rechtens te bezitten.

„Vandaag zal ik ten minste anders handelen, en vervolgens, wat ik te Koeminsk-koje heb gedaan, weer ongedaan maken!” En hij stelde dadelijk in gedachte een nieuw plan vast, dat bestond in het verluken van zijn land en de boeren, maar zoodanig, dat de som, die ze als huur zouden betalen, niet voor hem zou zijn; maar voor hen zelf, en hun zou dienen om hun belastingen voor algemeen nut te bekostigen. — Dat was nog niet het ideaal, dat hij gedroomd had; maar hij zag in de tegenwoordige omstandigheden, geen andere schikking, die er dichter bij kwam. En dan was het essentieel 2) toch, dat hij voor zijn deel afstand deed van zijn wettelijk recht op 't bezit van den grond.

„Toen hij aan de woning van den bestuurder kwam, kondigde deze hem, met een bijzonder gedwongen glimlach aan, dat 't eten klaar was, maar hij voegde er bij, dat hij alleen maar vrede, dat 't een beetje aangebrand zou wezen, ondanks de zorgen, die zijn vrouw aan de bereiding had gewijd met behulp van de jonge meid, die hun huishouden deed.

De tafel was met een raw tafellaken gedekt; en op de tafel dample in een soep-terrine van „oud Saksisch met gebroken ooren (laatste spoor van de oude luxe van het kasteel), een aardappelensoep, bereid met het vleesch van dien eigen haan, dien Nekhludov een paar uur geleden, nu eens de een dan weer de andere van de zwarte pooten had zien uistrekken. Nu was de

Cand. (zich even bedenkende): In het boek Babyloniërsers.

Indische Kroniek

Het inlandsch onderwijs.

„De Locomotief” bevat een overzicht van het Algemeen Verslag over het inlandsch onderwijs over 1914, thans verschenen. Wij nemen daaruit eenige passages over, waarop het o. i. de moeite waard is, de aandacht te vestigen. Wij lezen dan:

Het aantal openbare inlandsche scholen der 2e klasse nam — in tegenstelling met voorgaande jaren — af: op het einde van 1913 bedroeg het 1189, op ultimo 1914 was het gedaald tot 1167. Deze vermindering staat in verband met de omzetting van een 60-al 2e klasse scholen in de Residentie Manado (Celebes) in distrikt- (resp. landschap-) en zendings-scholen.

Ondanks de vermindering van het aantal scholen nam het leerlingenaal in 1914 toe, namelijk van 103.655 tot 109.832 op Java en Madoera, en van 64.109 tot 64.853 in de Buitenbezittingen.

Verderop in het overzicht wordt medegedeeld dat:

Bij het particulier lager onderwijs valt een eenigszins belangrijke toename van het aantal scholen alleen in de Buitenbezittingen te constateeren en wel met betrekking tot de daar gevestigde scholen op godsdienstigen grondslag.

Het aantal dezer inrichtingen bedroeg op het einde van 1914 198 meer dan in 1913. Het aantal bij deze scholen ingeschreven leerlingen vermeerderde met bijna 7 pct. Het aantal leerlingen op dezelfde categorie scholen op Java nam af met 5 pct. Bij de particuliere neurale scholen, zoowel op Java en Madoera als daarbuiten, valt een kleine vermindering aan het aantal leerlingen te constateeren.

Uit deze gegevens valt voorloopig dit af te leiden: vermindering van de neurale scholen, toename van de zendings-scholen en daarnaast toename van de scholen van de inlanders zelve op godsdienstigen, d. i. Mohammedaanschen grondslag.

Vroeger werd reeds door „De Locomotief” geschreven over: „De Islam op de school.” Daarmee bedoelt het blad in de eerste plaats den stijgenden invloed invloed van het Mohammedaansche onderwijs onder de meer ontwikkelde. Het blad wees dan op een punt der agenda van het congres der Sarikat Islam, n.l. de stichting van een middelbare technische op Mohammedaanschen grondslag.

Wij vestigen er terloops de aandacht op, dat dit punt volkomen weersprekt de legende, dat de Mohammedaan viandig zou staan tegenover de ontwikkeling, mis hij den vooruitgang op zijn wijze mag stuwen en leiden.

Aangezien de S. I. in Indië de georganiseerde macht is van den Inlander en buiten den Islam in deze gewesten een beweging denkbaar is, zoo is het taak van de revolutionairen in de Westersche landen, met alle macht de ideologie van den Islam te steunen, *) omdat de Islam een vijand is van de Westersche overheersching, wat thans wil zeggen van het imperialisme!

Er zijn nog altijd talrijke welmenende socialistische, die Indië beschouwen van het standpunt van het Erfeerter program of een ander handboek van dien aard en die van de actuele eischen, van de voorhanden beweging ginds niets of zeer weinig zien en eigenlijk van het heele socialisme een dogma maken. Zij willen aanknoopen bij een beweging, die ernstig is, en niet bij een die er bestaat. Volgens hen moet in Indië een vakverbond, een S. D. P. of zoo iets, worden opgericht op den duur en wel door den Inlander! Met een oordeel, heelmaal niet bedorven door zaakkennis, schrijven zij de beweging in Indië toe aan Westersche invloeden, aan opkomende Westersche toestanden.

De heele geschiedenis van Indië, de talrijke oorlogen der inlandsche bevolkingen in verschillende deelen van den Archipel in den loop der 19e eeuw tegen het gou-

haan stukgesneden en zag Nekhludov dezelfde pooten in de see zwemmen. En na de soep was het nog eens de haan, die op tafel verscheen, omringd met een sausje van boter en suiker.

En hoe middelmatig dat ook allemaal was, Nekhludov at met smaak; te nauwernood lete hij op wat hij at, geheel bijde gedachte aan 't nieuwe plan, dat hij had gevormd en dat dadelijk zijn verdrietigheid en slecht humeur had verjaagd.

De vrouw van den rentmeester volgde door de deur, die half open stond, met de oogen de manieren, waarop de jonge meid Nekhludov bediende. De rentmeester, trotsch op de kulinaire 3) talen van zijn vrouw, glimlachte met een al vriendelijker wordend lachje.

Na het eten noodzaakte Nekhludov den bestuurder aan de tafel te gaan zitten. Hij had er behoefte aan te praten, iemand, wie dan ook, deelgenoot te maken van de groote gedachten, die zijn hart bewogen.

En hij legde den rentmeester zijn plan uit om zijn landerijen aan de boeren af te staan; en toen vroeg hij hem, wat hij er van dacht. De rentmeester glimlachte met een lachje, dat betekende dat hij zelf, al lang, dat alles dacht, en dat hij het heel aangenaam vond het te hooren zeggen; maar in werkelijkheid had hij niets ervan begrepen. En dat kwam niet, omdat Nekhludov zich slecht had uitgedrukt; maar Nekhludov's voornemen kwam voort uit de begaerte afstand te doen van zijn persoonlijk voordeel voor 't belang van anderen, en de rentmeester was daaren tegen diep overtuigd van de onmogelijkheid voor ieder mensch zich met iets anders bezig te houden dan met zijn eigen belang. En dit was zoo, dat hij zich verbeelde niet goed te hebben gehoord, toen hij Nekhludov hem

vernement, (zoonen minstens aan, dat voor zulk een verzet de volkeren niet eerst in de ellende van het kapitalisme behoeven te worden gestort.

In dit verband komen wij terug op het uitgangspunt: het onderwijs.

Waarom wil de bourgeoisie althans eenig onderwijs vanwege de zending of door de neurale school? „Het Handelsblad” bevatte na afloop van het Koloniaal Onderwijscongres, een artikel, waarin o. m. werd gezegd:

„De school is, zoodaals bekend is, een machtig wapen in de hand van hen, die staatkundige verandering wenschen en het oprichten van neurale scholen plaatsen, die daarvoor in aanmerking komen, schijnt gewenscht.”

Hier wordt duidelijk aangegeven, waarvoor het onderwijs van den overheerscher dient. Deze staatkundige verandering van het kapitaal, zoodaals het „Handelsblad” dat bedoelt, gelijk alle burgerlijke persorganen in het z.g. Moederland, wenschen wij niet. De heerschappij van de suiker-, de tabaks-, de rubber- en de petroleum-baronnen kan niet scherp genoeg bestreden worden. De heele kliek van culturbanken, verbonden met dito ondernemingen, die de inlandsche bevolking brengen onder het juk van het kapitaal, die Indië uitmergen, die de rijkdommen van het land, van Indië, uit den archipel halen, terwijl de bevolking achteruit gaat, zulk een „staatkundige verandering”, voorbereid door de Westersche school op den grondslag der liberale leer, in dit geval de neurale school, of door de ideeën van den christelijken godsdienst, de sla venleer, dat wenschen wij in Indië niet.

Wie een doodsvijand is van het imperialisme, mag in geen geval ginds de instellingen steunen, die bedoelen de inlanders te maken tot trouwe onderdanen van het Nederlandsche kapitaal!

Met den Islam moet hij front maken tegen den vijand van den Inlander en van de arbeiders in Holland, het Nederlandsche kapitaal!

De bestrijding van den Islam laten wij gaarne over aan Van Kool, aan de „N. Courant” en aan de intellectueelen, die in dienst staan van het kapitaal en die de leerstoelen aan de Universiteit bezetten. Dat de Islam werkelijk een vijand is van de koloniale overheersching en als zoodanig veel te onbetrouwbaarder dan menig Europeesch socialist intellectueel of arbeider, — dat weet de bourgeoisie er wel, zoowel in ons land als daarbuiten. Een Engelsch blad „The Christian”, schreef onlangs over het toelaten van de Mohammedaansche propaganda in Engelsch-Egyptisch Soedan o. m.: „En Muzelmannsch Soedan is een anti-christelijk Soedan dat slechts wacht op, en verlangt naar den dag om „de ongelovigen”, te verdelgen... Een echel Muzelman kan nooit een loyaal onderdaan van een christelijken staat zijn”. Als socialist verheugen wij ons ten zeerste over dien geest van den Islam, meer als over de loyale onderdanen van den christelijken staat, van de trouwe knechten van het bloedige Nederlandsche imperialisme, zoodaals een Troelstra, een Oudegeest ze kweekt. B. I.

*) De Redaktie van de Tribune gaat, met deze absolute en voorbarige uitspraak geenszins akkoord.

DE DUURTE.

Schandelijk hooge prijzen van erwten en boonen.

Eenvoudig schandelijk zijn de prijzen der erwten en boonen — twee, driemaal zó duur als anders. En bij tal van grutters en kruidenierswinkels schijnen nu de weggestopte regeringservten en boonen van het vorige seizoen voor den dag te komen, die voor de ontzettende prijzen van de nieuwe erwten en boonen worden verkocht. En van controle of toezicht daarop hoort men niets. Lui, die verleden jaar gesnapt zijn op achterhouding, konden toch gewoon door blijven verkoopen, werden dus niet meteen van den verkoop van regeringswaar uitsloten!

Ja, huismoeders, als ge niet meespeelt tegen de duurte op te komen, dan zal het nog wel veel erger worden!

zijn besluit hoorde zeggen, de gehele opbrengst van zijn landerijen hierna te wijlen, om een gemeenschappelijk kapitaal voor de boeren te grondvesten.

— Dat is uitstekend! gaf hij ten antwoord. Dus u wilt uw landerijen verhuuren en er de rente van trekken?

— Wel noe volstrekt niet! Begrijp me goed. Ik wil hun volkomen mijn landerijen schenken!

Maar dan, riep de rentmeester uit en hij glimlachte niet meer, maar dan zult u geen inkomsten trekken?

— Wel neen! Daar zie ik van af. De rentmeester zuchtte diep; maar het oogenblik daarop begon hij weer te glimlachen. Nu had hij begrepen.

Hij had begrepen, dat Nekhludov een beetje gek was; en dadelijk had hij alleen nog maar bij dat plan gedacht aan de middelen, die er voor hem zouden zijn en er enig voordeel uit te trekken.

Van nu af was Nekhludov's voornemen voor hem een aangenomen ding, een buitensporigheid, waarover hij zich zelfs niet meer dacht te verwonderen; en hij spande zich in om het voordeel te zoeken, dat hij er uit kon trekken.

Maar toen hij na verloop van een oogenblik ontdekte, dat Nekhludov's voornemen hem niet tot enig voordeel kon zijn, volde de hij zich weer vol kwaadwilligheid. Hij bleef echter glimlachen om Nekhludov aangenaam te zijn, die zijn meester was.

1) afdeling van een hoogeschool
2) de kern, het wazenhuk.

...ordt vervolgd).

DE OORLOG

Laatste Oorlogsnieuws.

De Engelschen brachten hun front voortwaarts tusschen Guedecourt en Les Boeufs.

Officieel wordt van Bransche zijde medegedeeld, dat de Franschen en Engelschen aan de Somme tot 12 October ruim 70.000 gevangenen maakten.

De Duitschers melden dat een nieuwe groote doorbraakpoging der geallieerden tusschen de Ancre en de Somme werd afgeslagen. Fransche aanvallen tusschen Fresnes en Chaulnes mislukten eveneens.

Fransche en Engelsche vliegtuigen wierpen bommen op de Mauser-werkplaatsen te Obendorff aan de Neckar.

De Roemeniërs zijn uit het Gyerovo- en Csikbekken geheel verdreven.

Nieuwe eischen door Griekenland ingewilligd.

Fournet heeft een nota gericht tot de Griekse regering, waarin geëist wordt: 1o. Controle op de Griekse politie; 2o. Een verbod aan de burgers om wapens te dragen; 3o. Geen oorlogsmateriaal te zenden naar Thessalië; 4o. Opheffing van het verbod van graanvervoer naar Thessalië. Alle eischen werden ingewilligd.

Wethouders om beurten gijzelaars.

De „Handelsblad“-correspondent bericht aan zijn blad:

Ik vernemen dat de maatregel, door de Duitschers genomen, waarbij ter voorkoming van eventuele signalen aan de Entente-vliegtuigen door de Antwerpse bevolking, de schepen der stad Antwerpen als gijzelaars om beurten den nacht moesten doorbrengen in het Hotel St. Antoine en in het Grand Hotel, sinds gister, Maandag, weer ingetrokken is.

Maar de stad blijft na zonsopgang nog geheel in het donker. De bevelen zijn daaromtrent zelfs veel strenger geworden, en de politie heeft last gekregen er huis aan huis over te waken, dat niet de minste lichtschijn door vensters of deuren dringe.

Een Turksche vliegdiens.

Uit Lausanne wordt bericht, dat de Duitse kapitein-vlieger Billeke naar Turkije is gezonden om den Turkschen vliegdiens te organiseren.

Krijgsgevangenen Elzassers naar Frankrijk.

De „Popolo d'Italia“ bevestigt 't bericht volgens hetwelk de Russische Regering aan de door de Russen gevangenen Elzassers zou hebben toegestaan zich naar Frankrijk te begeven om in het Fransche leger te treden.

Het blad bericht verder dat het transport der Elzassers via Archangel naar Engeland reeds begonnen is, hetwelk de aanwezigheid van Duitse duikboten verklaart in de wateren van Archangel en bij de kust van Murman.

De toestand in Griekenland.

De „Balkan Agent“ verneemt uit Athene dat de stad geheel door krgsvolk is bezet. Griekse troepen, die achtereenvolgens naar de hoofdstad gebracht werden, bevinden zich in alle scholen, gebouwen en kazernes.

Gunariz en Streit maken bekend, dat zij een persbureau zullen oprichten, hetwelk zal opkomen tegen de propaganda der Entente en het land inlichten aangaande de bedoelingen van het viervoudig verbond tegenover Griekenland.

Het bureau zal een geregeld meeleefing doen verschijnen.

De opmarsch der Italianen in Epirus

Uit Rome wordt gemeld dat de Italianen hun opmarsch in Noord-Epirus voortzetten. De Griekse troepen in de plaatsen, die door de Italianen bezet worden, ontvangen de order terug te trekken, waaraan tot dusver is voldaan.

In het bovendal van Vojussa is Klissina en thans ook Proveza, hetwelk 60 K.M. van de kust is verwijderd, door de Italianen bezet.

Over Preweti en Klissina voert de van Jarrina en verder van Athene komende verbindingsweg van Griekenland met Europa.

De Italiaanse troepen moeten voor een krijgstocht op voortreffelijke wijze zijn uitgerust.

Vredesgeruchten.

De „Köln. Zig.“ meldt uit Berlijn: De van neurale landen uit verspreide geruchten over een z.g. aanstaanden afzonderlijk vrede met Rusland ontberen elken feitelijk grondslag.

Spiegelbeelden

VI.

Wie uwar heeft niet wel eens een kronings-chocoladebus gezien? Dat is 'n bus verlicht met een plaatje waarop de Koningin is uitgebeeld. Maar vanwege de reclame houdt zij niet de hand op de grondwet, zoals bij een kroning te doen gebruikelijk is, ze houdt die op 'n bus, die zelf weer de zelfde reclameplaat tot versiersel heeft. En op die tweede plaat staat weer de Koningin met d'r hand op 'n bus. En ook die derde bus is versierd met dezelfde plaat. En op die plaat...

Begrijpt u me niet? Dan zal ik trachten duidelijker te zijn.

Kijk uw kind in de ogen. Als ge geen kind hebt, doe het uw vader. Zoo ge ook dien niet hebt, neemt u wie u wilt. Goed, ge kijkt dien ander in de ogen. Wat ziet ge dan in zijn pupill? Ge ziet u zelf. Maar ge ziet er nog niet. Ge ziet niet alleen u zelf. In de ogen van dat poppetje, dat zij zelf bent, staat hoe klein dan ook het beeld van dengeen die tegenover u staat, dat het eerst was afgespiegeld in uw eigen oog. Maar ook dat hoe-dan-ook-kleine beeld heeft

Van deze nieuwe geruchten is ons niets bekend, schrijft het „Hbl.“, dat dit bericht opneemt.

Bedoeld worden de in Skandinavie en Zwitserland verspreide dwaaze geruchten over Duitse-Russische vredes-onderhandelingen, waarvan ook in de „Vossische Zeitung“ melding is gemaakt.

Deze geruchten knopen vast aan de in Rusland voorgekomen ministers-wisseling.

Het heet, dat de nieuwe Min. v. Binnelandse Zaken in Rusland, Protopopof, om „economische redenen“ een vrede met Duitschland zou willen voorbereiden.

Ook Trepof, de Min. v. Spoorwegen, en Kriwosjein, de Min. v. Landbouw, zouden kontra den Min. President Stürmer in deze Russisch-Duitse onderhandelingen betrokken zijn.

In Zwitserland ging het gerucht reeds zoover, dat men uit zeer betrouwbare bron meende te weten, dat men bij de volgens deze geruchten aan den gang zijnde vredes-onderhandeling, reeds tot een op zoo god als alle punten voorlopige overeenkomst was gekomen.

De „Berliner Tagwacht“, die zich tot spreekbuis van deze vredesgeruchten maakt, schrijft nog in zijn nummer van 10 Okt., dat de geruchten voortduren, dat ze vasten vorm aannemen, dat de onderhandelingen, die in Bern gevoerd worden, reeds tot een overeenstemming hebben gevoerd, zelfs op het punt van financiën, waar Rusland in een verschil van 12 miljard Mark te zijnen nadeele berust zou hebben.

Wij hebben deze geruchten indertijd niet gemeld, omdat ze ons voorkomen elken werkelijken grondslag te missen.

Nu de „Kölnische“ hetzelfde meedeelt en het „Hbl.“ niet weet waarom het gaat, deelen we dit mede.

GEMENGDE BERICHTEN.

Wie zou de schrijver zijn?

In het „buitenlandsch overzicht“ van de Nieuwe Groene van 7 Oct. vinden wij de volgende passage. „De menschen maken hun eigen geschiedenis“, zegt een schrijver, „maar ze maken ze niet uit vrije stukken, niet onder zelf gekozen, doch onder reeds bestaande gegevens en omstandigheden. De traditie van alle doode geslachten drukt als een alp op het denken der levenden.“

Het citaat klinkt ons... niet geheel onbekend in de ooren. En we hebben zoo'n beetje een vermoeden, wie de geheimzinnige schrijver wel is, wiens naam in het anonieme „een“ zedigjes wordt verborgen.... Misschien hebben eenige andere lezers van de Nieuwe Groene ook zoo'n vermoeden?

En we hebben gepensd en nagedacht en overwogen, waarom, waarom toch, de overzichtschrjver van de Nieuwe Groene, de zoo dapper de revolutie voorspelt, die gevaarlijke, duivelse naam aan zijn lezers onthoudt. Hij vreesde toch niet, dat de drukpersen uit elkaar zouden springen als ze dien naam moesten vernemen? Of de abonnees bedanken als ze hem lezen?

Kom, mijnheer de overzichtschrjver: er zal heusch niets vreeselijks gebeuren als u aan de lezers van de Nieuwe Groene de naam van den schrijver meedeelt: heusch niet, ze zullen er u zelfs niet boos om aankijken. Het staat tegenwoordig wel gekeld, „hem“ te citeren.

Kom, beste jongen, kom, wat courage!

We zullen u wel een beetje op weg helpen. „Een schrijver“, dat is... dat is... M... a... kom nu.... H. R. H.

Nederland en de Oorlog.

De torpedeering van de „Blommersdijk“ en een goed gevolg.

Chs. Boissevain schrijft in het „Hbl.“: „Ik ben oud en ouderdom en levenservaring brengen gemaatigheid en bezadigheid. En toch dringen woorden van verantwoordelijkheid en toorn over de beleediging en het onrecht ons aangedaan mij zoo naar de lippen, dat ik niet verder kan schrijven.“

Als de Duitschers dit geweten hadden, hadden ze de „Blommersdijk“ vast niet getorpedeerd.

Maar het is ten minste één goed gevolg van hun optreden, en we hopen dat Charles erbij blijft.

Uitvoer ijzer en staal verboden.

De uitvoer van ijzer en staal is verboden.

Om de vruchten toch weg te krijgen

Een regeling is in voorbereiding, welke

een oog en in dat oog zit gij weer. En in diegen die gij dan zelf weer zijt, zijn ook een paar oogen, die op hun beurt weer... Begrijpt ge me niet? Dan zal ik trachten duidelijker te zijn.

Komt u mee naar den barier. Man of vrouw doet er niet toe. De man om zich het haar te laten knippen, opdat hij voor het scheeren niet achterover behoeft te liggen en dan niet in den spiegel zou kunnen zien. De vrouw om het haar te laten punten, maar nog liever om te wassen, omdat zij dan bij het drogen den tijd heeft.

En nu moet u al weer kijken. Wat ziet gij? Den spiegel. Wat ziet ge in den spiegel? U zelf. Maar ge ziet nog iets. Ge ziet in den spiegel voor u ook den spiegel achter u. Maar in den spiegel achter u die ge in den spiegel voor u ziet, ziet ge ook weer den spiegel voor u. In dien spiegel voor u ziet ge weer den spiegel achter u. En in den spiegel achter u, die ge...

Begrijpt u me niet? Dan zal ik trachten duidelijker te zijn. — Neem dan 't boek van Tolstol: „Het Koninkrijk Gods is binnen in u.“ In u is dus het Koninkrijk Gods. Maar in dat Koninkrijk Gods, dat in u is, daarin zijt gij. En in u, die zijt in het Koninkrijk Gods, dat binnen in u is, zit al-

onder zekere voorwaarden den uitvoer van jans en marmelade mogelijk te maken.

Uitvoer van halvestuiverstukken.

Bij ministerieel schrijven zijn de directies van alle in het land bestaande gasfabrieken gewaarschuwd aan niemand meer halvestuivers voor de muntheits uit te geven dan de cliënt in normale omstandigheden gebruikt. Het is, naar de Tel. meldt, gebieden, dat op sommige gasfabrieken deze bronzen munten tot een hoog bedrag zijn opgekocht om ze daarna voor uitvoer naar het buitenland te bestemmen.

De Oorlog en de Internationale

Strafvervolgingen tegen Liebknecht en Rühle.

De „Geschäftsordnungsausschuss“ van den Rijksdag behandelde een voorstel van de sociaal-democratische Arbeidersgemeenschap om de bij den militairen rechter ahangende strafvervolging tegen den afgevaardigde Liebknecht en diens voorloperige bechtens voor deze zittingsperiode op te heffen. Verder behandelde de commissie een schrijven van het „Gouvernementgericht“ te Thorn, waarin vergunning wordt gevraagd voor een strafvervolging tegen den afgevaardigde Liebknecht. Dit verzoek, dat betrekking heeft op Liebknecht's medewerking tot de „Jugendtag“ te Jena op Paschen 1915, werd op voorstel van den rapporteur, den afgevaardigde v. Payer, met algemeene stemmen geweigerd. Ten aanzien van de ahangende strafvervolging, waarbij voor de aangevraagde revisie nog geen termijn is bepaald, werd op voorstel van den rapporteur v. Payer besloten (het nationaal-liberaal commissielid stemde tegen) om aan het pleun aan te bevelen door bemiddeling van den plaatsvervanger van den rijkskanselier de stukken op te vragen.

De commissie weigerde zonder bespreking het voorstel om vergunning tot voortzetting van de strafvervolging tegen den afgevaardigde Rühle, wegens belediging van gouverneur-generaal v. Bissing en diens ambtenaren.

Uit Oost-Indië.

De onlusten in Indië.

De correspondent van het „Hbl.“ te Soerabaja seint:

Officieel wordt gemeld, dat Hadji Lasim-goroe van de Sarikat Abang, ontboden werd door den controleur van Rawas. (De Regeringsalmannak noemt den controleur van Rawas J. W. A. F. Zeeman).

Eensklaps trok de Hadji Lasim de kiewang van een soldaat van de wacht, en poogde een opstand te doen ontstaan in 't bivouak. Een Amboneesche fuselier werd gewond. De Hadji werd gedood.

De opstandelingen rukken op langs de rivier de Rawas van Pace naar Soerolangoen in Rawas. De verbinding is verbroken.

Kolonel Kroesen seint uit Sarolangoen, in Djambi, bericht te hebben ontvangen, dat drie brigades onder luitenant Grashuis (luit. W. A. Grashuis) naar Ajar-Itam vertrokken zijn.

Bij Mandiangen werden 8 rebellen gedood.

Aan het „Soer. Handelsblad“ wordt gezegd, dat te Batoekeoting (6) groote onrust onder de bevolking heerscht. Te Moesi Moeloe (?) in de buurt van Moera La-was, zijn versche troepen aangekomen.

Een compagnie infanterie is uit Djambi naar Palembang gezonden, waar moeilijkheden zijn ontstaan bij het innen der belastingen.

Uit de Vakbeweging.

BINNENLAND.

Vriesseveem.

De Federatie van Transportarbeiders heeft een schrijven gericht aan de Vereniging van Werkgevers in het Veembiedrijf, waarbij zij vraagt om een conferentie ter bespreking van het conflict bij het Vriesseveem, ten einde wellicht door gezamenlijk overleg tot een oplossing van het conflict te komen. Waarschijnlijk zal de conferentie nog heden worden gehouden.

Actie Vriesseveem gewonnen.

Op de gistermiddag gehouden conferentie tusschen den Bond van Werkgevers in het Veembiedrijf en de Plaatselijke Federatie van Transportarbeiders, is het conflict aan het Vriesseveem opgeheven. De directie zegde den arbeiders toe, voortaan twee man op de schuit te plaatsen, wat ook de eisch der arbeiders is. Heden wordt het werk weer hervat.

Rijkswerkklieden.

Het dagelijksch bestuur van de Fede-

weer het Koninkrijk Gods. En in dat Koninkrijk Gods, dat is in u, die zijt in het eerste Koninkrijk Gods, dat binnen in u is, zijt gij weer. Maar in u, die zijt in het Koninkrijk Gods, dat is in u, die waart in het tweede Koninkrijk Gods, dat weer is in u, die in het Koninkrijk Gods in-eerste-aanleg was, zit weer het Koninkrijk Gods in vierde dementie.

Begrijpt ge me niet? Dan zal ik trachten duidelijker te zijn.

Ge hebt iemand lief. Dat is buiten kijf. Of ge hem of haar krijgt doet er niet toe. Dat is te zeggen wel voor u misschien, maar niet voor ons. Maar wij in „ons“ ook gij zelf weer begrepen zijt, doet het er ook voor u niet toe of gij hem of haar krijgt.

Gelukkig of ongelukkig is de liefde dan, doet er niet toe. Ge hebt den ander lief. Maar zoover zijn we nu wel in onze kennis van de liefde, d.w.z. in de onderscheidingsleer over „altruïsme“ en „egoïsme“, dat we allemaal aannemen, dat u in den ander u zelf lief heeft, of dien ander om u zelf lief hebt; wat het zelfde is. En doe nu maar weer mee.

In de liefde voor uw geliefde, zit de liefde voor u zelf. Maar in die liefde voor u

ratie van Rijkswerkklieden, lysaande uit de heeren H. P. Baak, L. van Loo en J. Schooneveld, is op audientie geweest bij den minister van Marine ter bespreking van de quassies der loonregeling, vrije geneskundige behandeling en subsidie aan ziekenfondsen.

De minister zegde overweging van de verschillende ter sprake gebrachte wenschen toe.

„Het is een Hel.“

Aan boord van de „Deutschland“.

Kapitein Paul König, commandant van de handelsduikboot „Deutschland“ geeft in zijn boek „Die Fahrt der Deutschland“ de volgende beschrijving van het leven aan boord: De Junimaand naderde haar eind en helaas was het ook met het goede weer gedaan. Een uit het zuidwesten opkomende deining en het weg blijven van de strooming mede, waarop wij gehoopt hadden, waren voortekenen van een stormcentrum in het zuiden in de richting van den golfstroom.

Zoo waren wij nog een dag. 's Avonds begint het weer een drukkend te worden. Achter bloedroode nevelslieden gaat de zon dralend onder. Een dreigend uitziende hemel en hevige weerlichten, gepaard met toenemende vochtige zweelde in de atmosfeer kondigen de nabijheid van den golfstroom aan. In den nacht beginnen buitengewoon zware donderbuien met een van alle kanten uitspringende wind en een wilde z.e. die het sturen merkbaar moeilijker maken.

Uit de metingen blijkt, dat de temperatuur van het water stijgt. Ze bereikt een hoogte van 28 graden Celsius. Wij zijn in den golfstroom die zich in de lucht kenbaar maakt door een vurigen krans van de zwaarste tropische onweersbuien. Een sterk licht van de zee en hevige atmosferische storingen zijn verder bewijzen van den stroom, wij merken het aan ons toestel voor draadloze telegrafie, dat geïrriteerd wordt door de spanning van de met elektriciteit overladden atmosfeer en daardoor begint te staken. Tot nu heeft elken dag het draadloze station te Nauhen hetgeericht medegedeeld. Het licht van de zee belemmert het uitkijken sterk. De oogen worden er door geprikkeld en de hijk wordt onzeker gemaakt door het voortdurend fonkelen van de zee-oppervlakte in den diepzwarten nacht...

Het weer wordt buitengewoon kwaadaardig, een hooge zee, zware hagelbuien komen over het dek. De wind heeft een kracht van elf tot twaalf. Rondom over het kokende water hangen zware, zwarte wolkenstooten, waaruit het voortdurend vaalgeel opblijkt. Dan plotseling is de lucht diep donker, terwijl de boot en het water opvlammen in een groenachtig licht. De gehele atmosfeer is in een brullend oproer: onafgebroken kraakt de donder boven ons, wij komen in het centrum: een heeskel van voorwereldlijke onweersbuien raast om de boot, alsof het einde der dingen zou komen...

Plotseling duiken achter ons de toplan-taarns van een groote stoomboot op. In den donkeren nacht kunnen wij haar uit den weg gaan, zonder dat zij het merkt. Op eenigen afstand vaart zij voorbij, als een lichtend verschijnsel. Het is een passagierschip, dat naar zijn koers (te) pordie-in, uit de Middellandse zee komt. Ik moet bekenen, wij kelen zijn lichtjes met een klein gevoel van nijd na tot de regen en de duisternis haar weer opslokten.

Den volgende dag bereikte het slechte weer zijn toppunt. Orkaanachtige buien zwierden over ons. Het water komt niet meer in touwtjes naar beneden, het zijn waterwallen, muren van water, die pijn doen aan handen en gezicht. De regen is zoo dicht, dat men er niet meer tegen kan zien. Om iets in zicht te hebben, moet men een klein stuk glas voor het oog houden, met dit gevolg, dat een beetje van het glas stroomt in de mouw.

De boot werkt buitengewoon zwaar in de razende zee. De golven smijten het schip heen en weer, zodat het in alle scharnieren kraakt. Dikwijls ligt het zoo schief, dat men met de vrije hand zich nauwelijks meer kan vast houden aan den rand van de „badknip“. Het is een hel.

Maar het is nog niets tegen de hel daar binnen in de boot, vooral bij de machine. Bij de wilde zee moeten natuurlijk alle riken gesloten zijn. Ook het torenluik kan nu maar af en toe geopend worden. Wel werken twee groote ventilatiemachines onophoudelijk, maar de frische lucht, die zij uit den ventilatiekoker naar beneden zuigen, wordt onmiddellijk verslonden door de greigie Dieselmotoren. Deze vruchtzuchtige monsters goven daarvoor in hun ondenkbaar geestes hitte terug, zware, drukkende hitte, bezwangerd met een verschrikkelijke oliegeur, die nu door alle ventilatoren in een kringloop door alle ruimten gezwiept wordt. Verfrissching kan zoo'n ventilatie niet meer brengen. De lucht in de boot is bovendien verzadigd met een fantastisch

zelf, die is in de liefde voor uw geliefde, is weer de liefde voor uw geliefde. En in deze liefde voor uw geliefde, die is in de liefde voor u zelf, waarmee ge lief hebt uwe geliefde, is de liefde voor u zelf, die weer was in de liefde voor uw geliefde, die ken-nelijk was in de liefde voor u zelf, die was begrepen in...

Begrijpt ge me niet? Dan zal ik trachten duidelijker te zijn.

Geat u dan met mij mede naar de Internationale School voor Wijsbegeerte. Als Amersfoort u te ver is, gaat u dan naar Dr. de Harlog. Is Haarlem u ook nog te ver, blijft dan in Amsterdam en ga naar de Volksuniversiteit en zeg in de afdeling Wijsbegeerte: „Ik denk.“ „Mis“, zal men u zeggen, „u denkt misschien niet, u denkt dat u denkt.“ „Goed“, zult gij dan weer antwoorden: „Ik denk, dat ik denk.“ „Mis“, zoo luidt het alweer. „U denkt, dat u denkt, dat u denkt.“ Niet belust op ruzie antwoordt gij weer: „Goed, ik denk, dat ik denk, dat ik denk.“ „Ja maar“, zegt de wijsheid: „U denkt, dat u denkt, dat u denkt, dat u denkt.“

Begrijpt ge me niet. Dan... neen niet verder.

Wat begrijpt u niet? U begrijpt niet, dat

IN VOGELVLUCHT.

Toen eenmaal de mensch er was naar Gods wil en naar diens beeld, moest hij heen gaan en zich vernemen. Dat was geen moeilijkheid. Zoo goed als het eendje zwemmen kan, zoo makkelijk kan de mensch zich vernemen. Alles was goed, tot... het weer niet goed was.

Toen startte de toren van Babel in. Wat overbleef plantte zich weer voort.

Alles was goed, tot... het weer niet goed was.

Toen kwam de zondvloed. Gelukkig was van alles een paar opgeborgen. Zelfs de twee armen van nijptang en schaar traden vol gevoel van eigenwaarde, omdat zij gespaard waren, de arke van Noach binnen.

Wat overbleef plantte zich voort... zoo zelfs dat je in de Fransche bezet in mobilisatie-tijd en St. Nicolaasweek al een nijptang hebt voor een stuiver.

Alles was weer goed tot... het weer niet goed was. En dat is juist nu.

„Lusitania“, „Tubantia“, „Palembang“, vul maar in.

Stikgas, vergiftigdom en Engelse „Tank“. Maar dat de dag des oordeels al weer is aangebroken zult u allen met mij eens zijn, als we geloven in de waarheid van het bericht van het Telegraaf-agentschap te Petrograd, dat de Duitschers uit een vliegma-chine boven de stad in Roemenië bommen hebben uitgestrooid met... cholera-bacillen.

Als niet spoedig van alles een paar zich afzondert, vrees ik voor den ondergang der wereld.

Maar hoe? In een arke? Dat hielp in de dagen Noachs, maar nu niet meer. En in den grond zou het u vergaan als Korach en Abriam vanwege de mijnen.

Ik ben er: In de hoofdkwartieren der vorsten. Daar is men veilig. Noch een keizer, noch een koning, noch een kroon-prins, noch een president zijn tot dusverre gesneuveld.

Dat wij dus sterven! Dat zij dus leven! Piep, piep, hoera!

hoogen graad aan vochtigheid. Men geloof er niet meer te kunnen ademen en ziet gelaten of met galgenhumor het oogjenlicht te-gemoet, waarop men visch wordt. Bij de gesloten luiken verzamelt zich overal in het potdichte schip zwart water, dat in de hitte weer verdamp, alles doornat maakt en schimmelen laat. Alle laden en deuren van de kasten zetten uit en klemmen. Daarbij komt het natte goed, waarmede de wach van den toren verschijnt en dat de gehele boot verpest.

Men kan zich geen voorstelling maken van de atmosfeer, die langzaamhand ontstaat, van de helse temperatuur, die in de boot broeit. Wij hadden in den golfstroom een temperatuur buiten van 28 graden Celsius.

Zoo warm was reeds het water om ons. Frische lucht komt niet meer binnen en in de machinekamer ratelen en hameren als razend twee motoren elk van zes cylind-ers. De kracht van hun explosies sling-eren zij in de wervelende schroefgolven, met gloeienden adem stooten zij de verbrande gassen uit de pijpen. Maar de gloed van de voortdurende verbrandingen blijft in de cylind-ers en deelt zich mee aan de gehele, van olie druipende stalen omgeving. Een adembeklemmende wolk van hitte en olie-stank gaat van de machines uit en verspreidt zich over het gehele schip. De temperatuur steeg in deze dagen tot 53 graden Celsius. En in zoo'n hel leefden en werkten menschen. Steunend draalden de mannen, die vrij hadden, zich in hun koolen. Aan slaap was nauwelijks te denken en wanneer er een zoo was, dat hij kon in sluimeren, dan wekten hem de onophoud-lijke van het voorhoofd in de oogen loo-pende zweedruppels tot nieuwe ellende. Het ligt bijna op een verlossing, wanneer de acht uur rust voorbij zijn en de nieuwe wacht in de centrale of bij de machine roept. Maar nu begint het gemartel eerst. Slechts in hemd en onderbroek gekleed staan de mannen op post, om het voorhoofd een deek gebonden opdat het zweet niet in de oogen zal komen. Het bloed gloeit en raast in de slapen, als koorst kookt het in alle aderen. Slechts met de uiterste inspanning van den wil gelukt het het lichaam, dat van het zweet druipt, te dwingen tot mechanische dienstprestatie en het vier uur uit te houden.

En hoe lang zal dat nog uit te houden zijn? In die dagen heb ik het dagboek niet meer bijgehouden en vind slechts de opmerking: „Hooger mag de temperatuur niet meer worden, anders kunnen de mannen het in de machinekamer niet meer volwerken“, maar zij hebben het klaargespeeld. Zij hielden stand als helden, zij deden hun dienst uitgeput, gloeiend, met zweet bedekt, tot het centrum van den storm achter ons lag, tot het daar buiten opklaarde, tot de zon door de wolken brak en de afnemende zee-gang gedoopte de luiken weer te openen.

Toen stegen zij op hun hel. Vlek, druipend van olie en onder het vuil kwamen zij aan het daglicht en verheugden zich over de zon, alsof zij deze voor den eersten keer zagen schijnen.

Ik niet begrijp, dat u niet begrijpt, dat ik niet begrijp, dat u niet begrijp, dat ik niet begrijp.

Begrijpt u nu wie van ons tweeën niet begrijpt? Neen, dat begrijpt u niet. Dat begrijpt u nooit. Daarom geef ik het maar op. Want nu begin ik zoo zoeies aan te begrijpen, dat u niet begrijpt, wat ik begrijp te begrijpen. Ik begrijp dat niets te begrijpen is. En dat het al heel begrijpelijk is, dat u begrijpt dat het maar goed is dat niet alles te begrijpen is.

Maar begrijp dan ook, dat ik begrijp, dat het begrijpelijk is, dat u begrijpt genoeg te begrijpen, als u begrijpt dat er in elk geval was: de chocoladebus met de Koningin er op; de kijker in de oogen; de man die zich liet knippen, de juffrouw die 'r haar liet drogen; Tolstol die het boek schreef, het voorwerp onzer gelukkige of ongelukkige liefde en ten slotte de man die naar Amersfoort, of naar Haarlem ging of in Amsterdam bleef.

Als u dat nu maar begrijpt, dan hebben we elkaar begrepen.

Binnenland.

Oorlogssellende.

Donderdagmorgen kwamen met een goetrentrein uit Duitsland te Oldenzaal aan ruim 200 vrouwen en meisjes en enkele oude mannen en kinderen, allen afkomstig uit het bezette gebied van Polen. De Duitse regering had hun wegens het enorme gebrek aan levensmiddelen toegestaan, het land te verlaten, om naar Amerika te vertrekken. Er waren heel wat vrouwen en meisjes onder, die hiersoortige kenden en zeer goed ontwikkeld waren. De jongere mannen hadden zij moeten achterlaten. Met de Holl. Amerikaans zullen ze hun reis voortzetten.

Schatkistpapier.

De minister van Financien is gemachtigd tot de uitgifte van schatkistpapieren tot een bedrag van f 12 miljoen.

Het Kamerlid Schaper te Berlijn.

Naar de „A.P.“ voornemens is het Kamerlid Schaper te Berlijn geweest en heeft hij er een onderhoud gehad met den Nederl. gezant om — de vertellingen zijn immers in zucht — de vrijlating van den heer Baars, uit Delfzijl, die verdacht wordt van spionage en te Berlijn gevangen zit, te bewerkstelligen. De gezant verzekerde, dat alles gedaan wordt om de zaak tot opheldering te brengen.

De nieuwe posttarieven.

Met den verkoop van nieuwe briefkaarten zal niet worden gewacht tot 16 October, ten datum der in werkingtreding van de nieuwe posttarieven, maar deze zullen onmiddellijk worden verkrijgbaar gesteld.

Poststukken, die vóór 16 dezer in de brievenbussen worden afgeleverd, worden tegenwoordige bepalingen voldoende gefranseerd zijn, doch in verband met de afleveringen der bussen eerst 16 October ten kantoren kunnen zij aangebracht, worden beschouwd, als te vallen onder het oude posttarief.

Propaganda-congres salarisverhoging Overheidsperoneel.

Het Salariscomité uit de 4 Bonden van Overheidsperoneel, aangesloten bij het Nederl. Verbond van Vakverenigingen, hield 11 Oct. een vergadering, waarin de motie werd vastgesteld, welke 15 October in Den Haag aan het Congres zal worden voorgelegd.

Er gaan uit Amsterdam en Zaandam — behalve het politieponeel — ruim 300 afgevaardigden en belangstellenden naar het Congres. De trein vertrekt 10.40 uur.

Bericht van deelname is alsnog ingekomen van: den Bond „de Post“ 4160 leden, de Unie 150 leden, den ad's-tenbond der Post en Telegr. 360 leden, de Vereniging van Adm. Ambt. der Arb. Insp. 60 leden, de Gemeente Straatmakers-Vereen. Rotterdam 100 leden, de afdeling Amsterdam van den Bond van Klerken bij 's Rijks Belastingen 200 leden, Ambtenaren Hooftbestuur Posten 60 leden.

Het hoofdbestuur van laatstgenoemde Bond zal deze week beraden over de wettelijkheid den gauschen bond (1100 leden) aan het 15 October-Congres te laten deelnemen.

Het Salariscomité moet uit de deelname der bovengenoemde organisaties, die wat het ledental trefte de meerderheid uitmaken van de Centrale van Vereeniging van Ambtenaren en Beambten in 's Rijks dienst, concludeeren, dat het besluit der Centrale tot

Vergaderingen.

AANKONDIGINGEN

DEN HAAG. Huish. verg. op Zondag 15 Oct. in Concordia, Hoogezand 26, achtendertig half 11-precies, waar p.g. L. de Visser zal inleiden het punt: Waaronder een aparte Vrouwenorganisatie?

Komt allen op deze belangrijke vergadering.

Sec. Zangver. Excelsior, Utrecht, Morgen, Zondag 15 Oct., repetitie in „De Leeuw“, Neude, ten 11 uur precies. Maandag 16, Dansaal, Brons, Oudegracht, b.d. Zandbrug, 's avonds ten 8 uur.

Woensdag 18 Oct., „De Leeuw“, Neude, 's avonds 9 uur precies.

Zorg voor trouwe opkomst. Denk aan het Concours. Kent uw plicht.

HET BESTUUR.

VERSLAGEN

Dinsdag 10 Oct. had de ad. S. D. P. ad. Trijnwoud, een openbare vergadering die uitstekend was bezocht. Als sprekers traden op G. Sierrenge, van Groningen, en Ds. L. de Baan, van Oenkerk; acht nieuwe leden, bravo!

De collecte voor de dienstweigeringactie bracht ruim acht gulden op.

De beide volgende openbare vergaderingen zullen zeer zeker nog meer belangstellenden trekken en nog meer leden brengen. Hier in Trijnwoud gaan gelukkig de oogen voor onze zaak open.

GRONINGEN. Gisteravond hield de Zaaier een cursusverg. De vergadering was slecht bezocht, helaas. Het onderwerp van spreker was anders zeer leerzaam. 't Was n.l. een korte uiteenzetting van Gorter's brochure „Wereldoorlog en Sociaal-Democratie“.

De voorzitter sloot de vergadering met een kort woord, om zelf tot het lezen van deze nuttige brochures over te gaan en overigens hoopte hij, dat een volgende keer de opkomst heel wat groter zal zijn. Applaus.

GRONINGEN. De Rev. Vrouwenclub heeft onmiddellijk krachtig gewerkt. De dames van de Urgentieclub begonnen hier haar werk. De vrouwen posten met succes voor 't gebouw van aangifte en colporteren honderden biljetten over de betekenis van de Urgentieclub.

Donderdag sprak mevrouw Koomans-Timmer in een stampvolle vergadering van bijna uitsluitend vrouwen over de Urgentieclub en de duurt. Haar treffend betoog maakte grooten indruk. Woensdagavond zou ze debatteren op een openbare vergadering van de Urgentieclub, maar de heldhaftige dames lieten alleen vragen stellen per briefje. Onder het protest van Mevrouw Koomans-Timmer verliep de vergadering onder groot dames-rumor.

Donderdag won de Vrouwenclub weer 18 nieuwe leden.

niet-deelname aan het 15 October-Congres, geen instemming heeft gevonden bij de leden, der samenstellende vereenigingen.

AMSTERDAM

Om de Jordaan in verzet tegen den hongersnood.

Per. stroombiljet is de bevolking van den Jordaan opgeroepen tot een openb. vergadering op Donderdag 16 Oct., 's middags 2 uur, in lokaal Goosen, Lijnbaansgracht 102 (tusschen Bloem- en Rozengracht). — Lansink Sr. zal daar spreken over den heerschenenden hongersnood en wat daartegen valt te doen.

De vrouw en het socialisme.

Donderdagavond hield de vrouwenvereeniging „De Pioneer“ in „Concordia“ een openb. verg., met „Enka“ als spreker. De opkomst was matig. Er was eenig gebot.

Belgische nationale-socialisten.

Het „Propaganda-comité uit België uitgeweken socialist“ heeft een uitnodiging gericht tot alle Belgische arbeiders, Vlamingen, zoowel als Walen, om een groote Vlaamsch-Fransche meeting bij te wonen op Zaterdag 14 October om half vier in „Handwerkers Vriendenkring“. — Als spreker zal optreden de internationale secretaris Camiel Huysmans.

Brand in een ijzergieterij.

Gistermiddag omstreeks 4 uur brak brand uit in een groote houten loods van de firma Joh. Zimmer en Zonen, gelegen aan de Baarsjes bij de De Cleronstrat. Het hout van de loods brandde fel, doch het vuur werd weldra bedwongen, door eenige slangen op de Vechtheiding en op het water van de Baarsjes. Om 5 uur was er nog slechts een rookende puinhoop over. De schade is betrekkelijk gering. De loods was verzekerd.

Nader vernemen we, dat de brand het eerst werd bemerkt in eenig houtwoel, dat in de loods aanwezig was, terwijl de brand zich gemakkelijk kon uitbreiden, omdat er in loods eenige houten modellen lagen.

Straatroof.

Gisteravond is door een bewoner der Heerengracht bij de politie aangifte gedaan, dat hij op de Prinsengracht bij de Westermarkt is aangerand door twee personen. Zij wierpen hem op den grond dienden hem een slag toe met een parapluie en beroofden hem van een bankbiljet van f 25 en een zilveren horloge met ketting.

De melktrein uit Friesland.

Van den eersten Friesschen melktrein die 50,000 Liter aan het Centraal Station aanbracht, is door de keurmeesters 7800 Liter afgekeurd. In de wagons met roosters bleef de melk goed. Hedenmorgen werd wederom eenzelfde hoeveelheid uit Friesland aangevoerd. Het kwantum afgekeurde melk kwam ongeveer overeen met dat van Donderdagmorgen, wat, bij den aanvoer van Noord-Holland vergeleken, geen buitengewoon hoog percentage is.

Doodgestoken St. Bernardshond.

Het Gerechtshof heeft gisteren arrest gewezen inzake het hooger beroep van den bleedmaker, die wegens het doden van een St. Bernardshond, toebehoorende aan een zijner buren, door de 4de kamer der Rechtbank tot f 1 boete en een dag hechtenis en tot betaling van f 100 schadevergoeding veroordeeld.

Heden bevestigde het Hof het vonnis.

„Ons Huis buiten de Muiderpoort“. A.s. Zondag 15 October, 10½ uur, hooft aan de Brandweerkazerne Nieuwe Achtergracht, uitsluitend voor leden. Kaarten verkrijgbaar Zaterdagavond a.s. in de bibliotheek.

Het Bestuur,

H. G. MULDER, Sec.

ROTTERDAM.

Van een „socialistische“ coöperatie. De 26-jarige looppknecht J. R. L. van hier was in Mei, Juni en Juli in dienst geweest van de Arbeiders-Coöperatie Voorwaarts alhier, tegen f 11 per week. Hij verklaarde dat hij van dat weekloon niet had kunnen rondkomen. Op verschillende tijdstippen van de drie genoemde maanden had hij zich onderscheiden, van klanten ontvangende geldbedragen wederrechtelijk toegeëigend, tot een gezamenlijke som van ruim f 143.

Het O. M., waargenomen door mr. Böhling, eischte wegens verduistering in dienstbetrekking, één maand gevangenisstraf.

Wij hebben hier dus een Arbeiders-Coöperatie, die hongerloonen uitbetaald en de menschen blijkbaar in de gelegenheid stelt, hun lage loonen door een „verduistering“ enigszins aan te vullen. Eigenen zij zich echter wat veel toe, dan moet er een voorbeeld worden gesteld. Ziet het bestuur niet in, dat het, in het bovenomschreven geval, de voornaamste schuldige is? En zal het, nu er een slachtoffer is gevallen, de loonen verhoogen en de controle verscherpen?

Aanvaring.

(H.) Toen gistermorgen het s.s. „Sommeledijk“ van de H.A.-L. de Maashaven binnenvoer, kwam het in aanvaring met het nieuw gebouwde s.s. „Medea“ der Kon. Ned. Stoomboot Mij. liggende aan den 4en Kaiendrechtshedam. De Medea kreeg een gat in het achterschip aan stuurboordzijde en raakte van voren los, zodat het met het achterschip op de gloeiing van den dam sloeg, waardoor vermoedelijk het roersteen en de schroef beschadigd werd. Bij deze aanvaring zijn ook drie ducalven afgebroken. Daar de „Sommeledijk“ geen schade had bekomen, is deze naar zee vertrokken.

Berooving.

(H.) Een koopman uit Venlo werd gisteravond aan het Spuiwater beroofd van 50 biljetten van 20 mark, 1000 mark te samen dus.

In verband met deze berooving is 'n 27-jarige vrouw aangehouden.

ALMELO. De gemeenteraad heeft besloten, aan de vereeniging Woningstichting voor den bouw van 770 arbeiderswoningen op het van de gemeente in erfpacht te verkrijgen terrein De Riet, een voorschot van f 1.800.000 te verleenen, tegen een rentevoet van 4½ pct. en verder om aan die vereeniging gedurende

drie achtereenvolgende jaren een jaarlijksche bijdrage te geven van f 17.400, of zoveel minder als het tekort op de exploitatierekening zal bedragen. Van dit bedrag krijgt de gemeente van het Rijk gedurende 3 jaar terug de helft van het tekort, veroorzaakt door den hooger rentevoet op f 4860.

ASSEN.

Behandeling van dienstweigeraars. De „Nieuwe Groene“ bericht, dat dienstweigeraars, te Assen in voorlopige gevangenschap, aan familie en kennissen hebben doen weten, welke behandeling zij ondergingen. Het genoemde blad heeft verscheidene van die brieven onder de oogen gehad. Er blijkt uit, dat deze menschen, die den moed hebben naar hun overtuiging te handelen, als erger dan misdadigers worden bejegend. De ijver onzer militaire overheden gaat hiermee, dunkt ons, te ver. Behalve dat men zonder onderzoek aan een aantal van hen, op bloot vermoeden dat zij ze misbruiken, de brisken ontnemen — hetgeen tot gevolg had, dat ze iedereen ochtend stijf in al hun leden wakker werden, staat het van verscheidene gedetineerden vast, dat ze gedurende vele weken niet één keer werden „gelucht“.

DIEREN. Burgervader als terrorist. Van stakingen en al zulke dingen meer had men tot dusver in het rustig-vredige Dieren nog niet veel gehoord. En nu is er deze week een staking uitgebroken aan de Gazelle-Rijwielfabriek. De burgervader der Dieren heeft de handen van verbaazing en ontzetting in elkaar geslagen. Staking... in zijn gemeente... werkvolk een patroon willen dwingen schappelijk loon te betalen! Tegen zulk een ongehoorde daad moest iets even ongehoords worden gesteld. Maar wat? Gewoon laten dootschieten? Neen, de kip, die de gouden eieren legt... Maar wat dan, wat dan! Voorloopig is 't gevonden. Afgekeurd is, dat het is verboden zich op den openbaren weg in Dieren op te houden met meer dan drie personen bij elkaar. En op nog meer maatregelen van geweld zint burgervader... hij zal ze leeren...

Volhouden, jongens van de mergzaigen-rijwielfabriek. Ze kunnen toch niet buiten julle. En als de oorlogswinstbeweging eens een weekje stilstaat, wordt dat goed o zoo murw. Dan zal je zien, dat de woedende burgervader zelf nog zich als bemiddelaar aanbiedt. Maar als je nou zwicht en onverrichter zake weer onder het juk terugkeert, dan knoeit die potentiaal je kapot. Zoo zijn die lui. Wolven als ze het winnen, lammeren als het tegendeel zich als waarschijnlijk laat aanzien. Vecht voor een brok eten meer op tafel!

LEIDEN.

Baldadige studenten. — In den nacht van Woensdag op Donderdag hebben eenige Leidse studenten, vermoedelijk door middel van een valsche sleutel, zich toegang weten te verschaffen tot het Tehuis van de Christen-Studenten-Vereeniging, Rapenburg 4, te Leiden. Het doel was een of meer eerste-jaars-studenten een bezoek te brengen. Deze vonden zij echter niet en toen hebben zij uit baloerigheid in andere vertrekken den boel opgescheept en wat er te krijgen was in tuitkanten, provisiekasten en in de keuken overhoop gehaald. Het dienstdoend personeel zocht uit vrees voor de broodijonken jonkheer een goed heenkomen.

De zaak is, naar het „L. Dbd.“ meldt, in handen der politie gesteld.

INDUSTRIE. De gemeenteraad te Velsen besloot tot wijziging en vaststelling van verordeningen in verband met de Hindertwet, waardoor de terreinen tusschen de Viesschershaven en de nieuw ontworpen Haringhaven te Lijnden bestemd worden voor de industrie bepaaldelijk die, welke verband houden met de visscherij. Repds nu is er een aanvraag voor de stichting van een groote traanfabriek.

Zoo moet het. — Door den burgemeester van Maastricht is bij een groot aantal slagers ham en gerookte waar in beslag genomen, wijl de slagers dit echter hadden gehouden, n.l. omdat zij het niet tegen den aangegeven prijs wenschten te verkoopen.

Smokken. — De brutaaliteit, waarmee de smokkelarij de laatste dagen wederom in Zuid-Limburg, vooral in de buurt van Sittard optreden, is ongekend. In groepen van 40 à 50 trecken zij naar de grenzen, beladen met allerhande smokkelwaar.

Over de grens. — Vrijdag zijn onder Aalten vijf Oostenrijksche deserteurs over de grens gekomen.

ABORTUS. — De Haagsche zedepolitie heeft een vrouw, recidiviste, gearresteerd, verdacht van het plegen van abortus provocatus. Zij is ter beschikking van de justie gesteld en in het Huis van Bewaring opgesloten.

Vooris is in onderzoek een vermoedelijk geval van abortus, naar aanleiding van het overlijden in het R. K. Ziekenhuis nidaar van een gehuwde jonge Belgische vrouw.

Vier zonen gesneuveld. — De alleenwonende Belgische weduwe V. L., te Overpelt, had vier van haar zoons onder de wapenen. Twee van hen sneuvelden bij Haalen in 1914, de derde viel voor Antwerpen, en de vierde werd in het midden der vorige maand gedood door een granaat der Duitschers bij de Yser.

De vijfde en de laatste zoon verblijft in Holland als vluchteling.

Deserteurs. — Te Enschede zijn gisteren twee Duitse deserteurs in uniform aangekomen. Zij waren aan Ljser en Somme gewond, en in een ziekenhuis te Gronau verpleegd. Na hun herstel moesten zij naar het front terugkeeren, zij gaven echter de voorkeur aan desertie.

Schip gezonken. — Een schip, geladen met baggerzand, dat gesloopt werd, liep aan de brug van het Heusdensche kanaal zoodanig tegen het remmingswerk op, dat het groote averij bakwam en is gezonken. De schipper en zijn gezin kon zich in een roeiboort redden.

Bloedvergifting. — Eergisteren is de ruhm 50-jarige G. Bras, te Nederhemert, die zich de vorige week met een roestigen spijker aan een vinger verwondde, aan bloedvergifting overleden.

— Te Wageningen kralde de 32-jarige vrouw M. een puistje, ter zijde van haar hoofd stuk, er ontstond bloedvergifting, waaraan zij thans overleden is.

In beslag genomen. — Te Velsen is beslag gelegd op 15 mud aardappelen, waarvan het verboden was deze te vervoeren. In 't begin der week zijn eveneens 15 mud bravo's in beslag genomen. De aardappelen zijn opgeborgen in het bureau van het gemeentelijk Levensmiddelenbedrijf.

Inbraak. — Donderdagnacht werd door verbreking van een spiegelruit ingebroken in den winkel van den juwelier Maartense, aan de Boermarkt, te Leiden. Ongeveer 500 gouden ringen werden ontvreemd. De dader werd denzelfden nacht door twee rechercheurs aan den Haagweg bij A. Vink aangehouden. Het bleek te zijn een lid van de bekende Haarlemsche inbrekersgilde, n.l. de 30-jarige De Jong. Hij droeg een geladen revolver bij zich.

Oproep van getuigen. (Ingezonden.) Daar ik door zeer toevallige omstandigheden, in den nacht van 26 op 27 Juni 1915 getuige was van de mishandeling van een politie-agent op de Nieuwendijk bij de Martelaarsgracht, gevoelde ik mij verplicht den agent bij te staan, door hem op te tillen (hij was n.l. voor den grond geslagen) en hem aan de toevallig passerende agenten op den hoek der Raamskooi over te geven. Dit laatste is door verscheidene voorbijgangers gezien, welke echter op mijn bij herhaling gedram verzoek zich niet als getuigen willen betend maken.

Dit heeft, om welke reden is mij niet bekend, de politie den indruk gegeven, alsof ik de dader der mishandeling was; reden waarom ik veroordeeld ben tot acht maanden gevangenisstraf, hetwelk door het Hof werd bekrachtigd.

Ik hoop, dat deze oproep zal bijdragen tot aansporing der getuigen, welke tot nog toe, tegen beter weten in, een onschuldige hebben laten veroordeelen door hun geheimzinnig zwijgen.

P. J. PRATER, Zeedijk 93.

Andere bladen worden beledigd verzocht dezen oproep over te nemen.

Scheepstijdingen. AMSTERDAM. Aangek. 13 Oct. Handelskade Rijnstroom, st. Hull, steenk. en stuk. Javakado: Prinses Juliana, st. Batavia, stuk.

Nederlandsche Stoomvaartlijnen. Java, n. Amst., 10 Oct. v. Calcutta. Krakatau, n. Bat., 10 Oct. v. Kirkwall. Menado, n. Bat., 11 Oct. v. London. Morauke, 10 Oct. v. Norfolk naar — Orion, 10 Oct. te Montevideo v. Amst. Zaanland, n. B.-Ayres, 10 Oct. te Montevideo. Zeelandia, n. Amst., p. 10 Oct. Tenerife.

Binnenlandsche Havens. IJMUIDEN. Aangek. 13 Oct.: Prinses Juliana.

KUNSTTANDEN als eigen tanden zonder gehemelte AMERICAN DENTISTRY. DENTAL OFFICE WILHELMINA STRAAT 31, DEN HAAG BILLIJKE PRIJS. LANGJAREGE GARANTIE. BESLIST PIJNLOOZE BEHANDELING Partijgenooten betalen materialen prijs EENIGE INRICHTING

Darwinisme en Marxisme door Dr. A. PANNEKOEK. Titels der hoofdstukken: I. Het Darwinisme, II. Het Marxisme, III. Het Marxisme in den klassenstrijd, IV. Het Darwinisme in den klassenstrijd, V. Het Darwinisme tegen het Socialisme, VI. Natuurprincipe en maatschappijleer, VII. Het Maatschappelijk samenleven, VIII. De werktuigen, het denken en de taal, IX. Dierorgaan en menschenwerktuig, X. Kapitalisme en Socialisme. Prijs 10 cent, franco per post 13 cent. BROCHUREHANDEL SOC. DEM. PARTIJ, J. J. BOS & Co., Kinkerstraat 300, Amsterdam.

412° Staatsloterij.

Trekking van Vrijdag 13 October 1916.

5e KLASSE 17e LIJST.

No. 3218 f 1000 met premie van f 3000.

No. 11582 premie van f 3000.

Prijzen van f 70.—

1620 3123 6094 7037 9492 11017 14831 17216 17953 20881

1853 1177 6516 7632 9686 14189 15180 17795 18035

2215 2614

NIETEN.

587 2084 3136 5795 7958 10767 12235 14165 15820 19738

967 2748 3779 5812 8126 10896 12349 14631 16592 19916

1461 3018 3962 7003 8600 11005 12515 15134 18003 20264

1876 3331 4239 7200 8893 11135 13328 15348 18011 20253

1978 3489 4437 7340 9222 11344 13428 15402 18055 20294

2104 3539 4746 7733 9462 11401 13765 15496 19100

2260 3677 4756 7806 10106 11861 13990 15521 19249

2413 3845 5222 7899 10628 12006 14036 15845 19463

5e Klasse 17e Lijst: 50701 moet zijn 7401, 18940 n. l. met f 70, 14670 n. l. met niet, 11595 staat niet vermeld.

liana, st. Bat. 13: Rijnstroom, st. Hull.

Vertr. 12 Oct.: Amstelslroom, st. Bristol.

15: Borneo, st. N.-Orleans; James J. Dickson, st. Gothenburg, uitg. vaagtem; Willy, st.

NIJEUWE WATERWEG. Aangek. 12 Oct.:

Copenhagen, st. London; Freja, st. Gelle; Fortuna, st. Butique; Zeeland, sleepboot, Drontheim; Borna, st. Liverpool; Nyroca, st. dito; 13: Britia, st. Portland, N.

Vertr. 12 Oct.: Procyon, st. Sandy Hook.

Angelen Maersk, st. Hull; Steinstad, st. Newcastle; St. Annaland, st. dito; Copenhagen, st. London; Rabat, st. Lulesa; 13: Liege, st. Barry.

Buitenlandsche Havens.

Helena, 10 Oct. v. O.-York n. Rott.

Iberia, 11 Oct. v. Rott. te London.

Janje, Meulman, 7 Oct. v. Amst. je Wisby

Martha, Beerman, 9 Oct. v. Amst. te Udevalle.

Rijswijk, 10 Oct. v. Rott. te N.-York.

Siedrecht, 10 Oct. v. Rott. te B.-Ayres

Zeto, 10 Oct. v. Amst. te Boca Grande.

ADVERTENTIE.

Zenuwachtigheid.

is algemeen. Het beste bestrijdingsmiddel is een koker

Mijnhardt's Zenuwtabletten.

Deze geven een heerlijke kalmte, nemen gejaagdheid en zenuwachtigheid weg en schenken een verkwikkende slapp. Per koker 60 cent, 3 kokers f 1.70. Verkrijgbaar bij Apoth. en Drogisten.

Fabrikant: A. MIJNHARDT,

Pharm. Fabriek, Zeist.

Eisch vooral merk „Mijnhardt“.

GRAND THEATRE.

N. V. „TOONEELVEREENIGING“.

HERMAN HEYERMANS en JAN MUSCH.

Heden en volg. avonden 8½ uur

TROPENADEL

Indisch blijspel v. Van Wermeskerken.

VAN VLIET. JAN MUSCH.

DE TANTE . . . MEYR. E. DE BOER-v. RIJK.

GEWONE AVONDPRIJZEN.

PLAATSBSPREKING AANBEVOLEN.

Zondagmiddag: Jan Ongeluk.

MATINEEPRIJZEN van f 0.86 tot f 0.25

PLANTAGE SCHOUWBURG

FRANSCH LAAN. - Telef. 5512 N.

(Dir. COLNOT & POONS).

Zaterdag 14 October

en volgende dagen - 8 uur

Eerste opvoeringen van:</